

INSON O'ZGARSA - JAMIYAT O'ZGARADI

ЎЗБЕКИСТОН «МИЛЛИЙ ТИКЛАНИШ» ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИНING ИЖТИМОЙ-СИЁСII ГАЗЕТАСИ

milliy

tiklanish

№ 9 (1111) 2021 йил 17 март, чоршанба

1995 йил 10 июндан чиқа бошлаган

www.mf.uz / gazeta@mf.uz / mtiklanish@mail.ru

«ЕТИМСОЙ»
ЭНДИ ЕТИМ ЭМАС!

ҚУЙИ ПАЛАТА
ХАТО ҚИЛДИ,
ТАНЗИЛА
НОРБОЕВАНИ ЭСА...

... УЛАР
АДЛИЯ ВАЗИРИГА
«ПОРА»
БЕРИШМОҚЧИ

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги, ЮНИСЕФ ва ЖССТ билан ҳамкорликда республикада коронавирус инфекциясига қарши эмлашни амалга ошириш бўйича қабул қилинган миллий дастурга кўра, аҳолининг юқори хавфга эга қатламлари белгиланиб, уларни эмлаш учун 3 минг 138 та эмлаш пункти ҳамда 862 та мобиль бригада шай ҳолатга келтирилган.

ХАВОТИРГА ҲАМ ҲАММАНДА

АММО

ЛОҚАЙДЛИК

ҚИММАТГА

ТУШИШИ МУМКИН

2-6см

4

«Транспорт воситаларини мажбурий техник кўриқдан ўтказиш тартибини такомиллаштиришга доир қўшимча чоратадбирлар тўғрисида»ги Ҳукумат қарори қабул қилинди.

Қарор қатъий

Мурожаатлар «қоғоз»да қолаётгани йўқ

«Саховат ва кўмак» жамғармаси ҳисобидан 7 млн. 800 минг сўм маблағ ажратилиб, хонадоннинг том қисми янги шиферлар билан таъмирлаб берилди.

2

6 «Бир марта яшаган, икки марта кўмилган»

«Кашфиёт»чилар фақат эркаклар эмас!

Тез кунда партиямиз аъзоси бўлган, олима аёлларнинг ТОП-50 талигини эътиборингизга ҳавола этамиз.

3

КўП ГҮШТ ЕМАНГ!

ROST24.UZNING ГАПИ РОСТМИ?

5

Ўтган ҳафта Rost24.uz веб сайтыда «Ҳеч қачон ишламаган қонун...» сарлавҳаси остида долзарб мавзуда мақола эълон қилинди. Унда ёшлар келажагига таҳдид сифатида баҳоланаётган алкоголь ва тамаки маҳсулотларининг зарари ва бу борадаги қонунлар ишламаётганига муносабат билдирилди.

«МИЛЛИЙ ТИКЛАНИШ»

ПАРКЕНТЛИК ЁШЛАРНИ ЭШИТАДИ

БУГУН Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партияси ташаббуси билан Тошкент вилоятининг Паркент туманида «ИНСОН ЎЗГАРСА - ЖАМИЯТ ЎЗГАРАДИ!» шиори остида ёшлар форуми ўз ишини бошлади.

Форум доирасида умумтаълим мактаблари, мактабгача таълим муассасалари ҳамда маҳаллаларда маънавий-маърифий ишлар самарадорлигини ошириш, Паркент тумани мактаблари директорларининг маънавий-маърифий иш-

лар бўйича ўринбосарлари учун маҳорат дарслари ўтиш, «Сайёр қабул» асосида «Аёллар дафтари» ва «Ёшлар дафтари» рўйхатига киритилган ёшлар ва хотин-қизлар билан мулоқотлар уюштириш режалаштирилган.

Форумда Наврўз умуммиллий байрамга бағишлаб «Сумалак сайли» ва «Варрак сайли» тадбирларини ўтказиш ҳам кўзда тутилган.

Халқ депутатлари Чимбой тумани Кенгаши депутати Есназар Мадреймов эса «Ёшлар дафтари»га киритилган Султанбек Калбаевга автомобилларга техник хизмат кўрсатиш шаҳобчасини очиш учун Агробанк туман филиалидан 30 млн. сўм имтиёзли кредит ажратилишида амалий ёрдам берди.

ХАВОТИРГА ҲАМ ҲАММОНА АММО ЛОҚАЙДЛИК ҚИММАТГА ТУШИШИ МУМКИН

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги, ЮНИСЕФ ва ЖССТ билан ҳамкорликда республикамизда коронавирус инфекциясига қарши эмлашни амалга ошириш бўйича қабул қилинган миллий дастурга кўра, аҳолининг юқори хавфга эга қатламлари белгиланиб, уларни эмлаш учун 3 минг 138 та эмлаш пункти ҳамда 862 та мобил бригада шай ҳолатга келтирилган.

ОАВларда айрим мамлакатларда коронавирус инфекцияси яна авж олаётгани хабар қилинмоқда.

Кейинги кунларда пойтахтимиз Тошкентда ҳам COVID-19 га чалинганлар сони ортгани натижасида айрим туманларда мактаб ва мактабгача таълим муассасалари ёпилганди.

Ўзбекистонга коронавируснинг кириб келиши ва тарқалишини олдини олиш юзасидан чора-тадбирлар дастурини тайёрлаш бўйича республика махсус комиссиясининг коронавирус пандемиясини инobatга олган ҳолда мамлакатимизда Наврўз умумхалқ байрами тадбирларини ташкиллаштириш масалаларига бағишланган кенгайтирилган йиғилишда ҳам аҳоли ўртасида коронавирус инфекцияси билан касалланиш ҳолатлари бироз ортгани таъкидланиб, мутассадди вазирлик ва идораларга байрам тадбирларини боғлар, хиббонлар ва ўйингоҳларда ўтказиш, байрам тадбирларида аҳолини кўп тўпламаслик ва ташриф буюрувчиларнинг ниқобда бўлишлари ҳамда ижтимоий масофани сақлашлари устидан назоратни ўрнатиш борасида тавсия ҳамда тадбирларни кичик хажмда маҳаллаларда ташкил этиш чораларини кўриш бўйича кўрсатмалар берилди.

Йиғилишда байрам тадбирларини юқори савияда ўтказиш, бунинг учун эстрада хонандалари ва театр актёрларини жалб этиш каби вазифалар ҳам белгиланди.

Шунингдек, Санитария-эпидемиология хизмати томонидан аҳоли ўртасида коронавирус билан касалланиш ҳолатларини барвақт аниқлаш бўйича ПЗР лабораториялари фаолиятини тўлиқ қувватларда ташкил этиш, шунингдек, коронавирус инфекциясига қарши хавф ости гуруҳига мансуб аҳоли қатламини ихтиёрий эмлаш тадбирларини ташкил этиш юзасидан тегишли топшириқлар берилди.

Энг асосийси айрим хорижий ва кўшни мамлакатларда кузатилаётган коронавирус инфекцияси билан боғлиқ вазиятни инobatга олган ҳолда, мамлакатимизда шу каби ҳолатларнинг қайтарилмаслиги учун кенг тарғибот ишларини олиб бориш лозимлиги таъкидланди.

Шоҳиста АЙТБОЕВА тайёрлади.

«ЕТИМСОЙ» ЭНДИ ЕТИМ ЭМАС!

«Етимсой»да асрлар мобайнида ўз бағрига не-не сиру синаотларни яшириб ётган улкан қоятошлар мавжуд экан...

Яқинда ушбу маскандаги тошларга чизилган қадимий суратларни Булунгур туманидаги 19-умумтаълим мактаби ўқувчиси пайқаб қолди. Шундан кейин...

Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партиясининг Самарқанд вилояти кенгаши ташаббуси билан вилоят маданий мерос бошқармаси мутахассислари, тарихчи ва археолог олимлар мазкур ҳудудда тадқиқот ишларини бошлаб юбордилар.

Натижада Самарқанд давлат университети, Фанлар академияси Миллий археология маркази Самарқанд археология институти олимлари ҳамкорлигида тошлардаги суратлар ва уларнинг тарихи бўйича илмий изланишлар олиб борилиб, қоятошлардаги суратларнинг милоддан аввалги 2000 йилларга, яъни бронза даврининг охирига бориб тақалиши маълум бўлди.

– Етимсой дарасидаги қоятош чизмалари археолог олимларнинг ўзбек-француз экспедицияси томонидан 2019 йилда қайд этилиб, бу манзилни муҳофазага олиш ва илмий-тадқиқотлар ўтказиш ҳақида тегишли идораларга мурожаат қилгандик, – дейди Самарқанд археология институти катта илмий ходими Азимиддин Холматов. – Кейинги ўрганишлар бу жараёни тезлаштирди. Тошларда акс этган ов манзаралари, ҳайвонот дунёси тасвири бу ерда бронза даврдан бошлаб одамлар яшагани, улар асосан, чорвачилик, овчилик билан шуғулланганидан дарак беради. Шунингдек, мазкур ҳудудда неолит даврига оид

аҳоли манзилгоҳи ҳам аниқланди.

– Мазкур топилма ва «Етимсой»нинг ўзига хос табиати ушбу масканда сайёҳликни ривожлантиришга кенг йўл очиши муқаррар, – дейди Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партияси вилоят кенгаши раиси Акбар Ахтамов. – Шуни инobatга олиб, Булунгур тумани Кенгашидаги депутатлик гуруҳимиз ушбу масалани туман Кенгаши сессиясига олиб чиқиб, тегишли қарор қабул қилинишига эришди.

Қарорга мувофиқ, «Етимсой» ҳудуди моддий маданий мерос объектлари рўйхатига киритилиб, масъулларга бу жойнинг кадастр ҳужжатларини тайёрлаш ва муҳофаза ҳудудини белгилаш вазифаси топширилди.

Шу ўринда партия фаоллари ташаббуси билан «Етимсой»га пресс-тур ташкил қилингани ҳам таъкидлаш жоиз.

Тадбирда журналист ва блогерлар, жамоатчилик вакилларига мутахассислар томонидан ушбу топилма, унинг тарихий аҳамияти ҳамда «Етимсой»ни асраб-авайлаш, муҳофаза қилиш бўйича кўрилаётган чора-тадбирлар ҳақида батафсил маълумотлар берилди.

Айни пайтда археолог олимлар томонидан изланишлар давом этмоқда.

Ёлқин ОҚБЎТАЕВ,
Ўзбекистон «Миллий тикланиш»
демократик партияси
Самарқанд вилояти кенгаши
матбуот котиби

”

Туризм соҳасининг миллий иқтисодийнинг стратегик тармоғи сифатидаги ўрнини кучайтириш, мамлакатнинг ижобий имиджини туризм ва инвестиция салоҳияти, тарихи ва маданиятини дунёга тарғиб қилиш орқали ошириш, ўртимизни туризми ривожланган давлатлар қаторига олиб чиқиш – партиянинг энг асосий мақсади ҳисобланади.

ЎЗБЕКИСТОН «МИЛЛИЙ ТИКЛАНИШ»
ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИНING САЙЛОВДИ ДАСТУРИДАН

✓Худудий кенгашлар

Халқдан куч олаётган депутат

Депутат фаолиятига ўз сайловчилари билан неча бор учрашгани билан эмас, қанча муаммоли масалага ечим топгани билан баҳо берилади.

Яқинда халқ депутатлари Миришкор тумани кенгаши депутати Жонибек Мирзаевнинг Гулшанбоғ маҳалла аҳолиси билан учрашувида кўпроқ уй-жой, тиббий хизмат, аҳоли саломатлигини мустаҳкамлашга доир масалалар атрофича муҳокама қилинди.

Шуни қайд этиш жоизки, депутатнинг сайловчилар олдида ўз бурчини ҳалол адо этишга доимо ҳаракат қилаётгани натижасида оғир хасталикка чалиниб, тўшақда ётган тўрт нафар беморга тиббий ёрдам кўрсатилган бўлса, партия вилоят кенгаши раиси Сайфулла Махматмўминовнинг амалий ёрдами билан Республика шошилинч тиббий ёрдам илмий маркази Қашқадарё филиалида Гулшанбоғ қишлоғи аҳолиси тўла кўриқдан ўтказилди.

Биринчи гуруҳ ногирони Ш.Тошўлатовага эса уй-жойини таъмирлашда ёрдам кўрсатилди. Бунинг учун фуқарога «Саховат ва кўмак» жамғармаси ҳисобидан қарийб 8 миллион сўм маблағ олиб берилди.

Шахноза ҚАҲҲОРЗОДА,
Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партияси Қашқадарё вилоят кенгаши матбуот котиби

Мурожаатлар «қоғоз»да қолаётгани йўқ

Халқ депутатлари Андижон вилояти кенгаши депутати Зардуна Исмоилова-нинг амалий ёрдами билан Жалақудуқ тумани «Тошқовуз» МФЙда яшовчи, «Темир дафтар»га киритилган 3 нафар аёл иш билан таъминланди.

Халқ депутатлари Пахтаобод тумани кенгаши депутати Мавлонберди Эгамовнинг эса «Маърифат» МФЙ фуқароси Акрамжон Абдузайитовга иссиқхона қуришда кўмак бергани айтилмоқда.

Маълум бўлишича, депутатнинг туман ҳокимлигига юборган сўрови натижасида фуқаро А.Абдузайитовга бир сотих иссиқхона давлат субсидияси ҳисобидан қуриб берилган.

Партиянинг «Депутат маҳаллада» лойиҳаси Қашқадарё вилоятида яхши натижалар бераётди. Масалан, халқ депутатлари Миришкор тумани Кенгаши депутати Жонибек Мирзаев 16-Гулшанбоғ сайлов округида «Темир дафтар», «Ёшлар дафтари» ва «Аёллар дафтари»га кири-

тилган фуқаролар билан «маҳаллабай» ишламоқда. Бунинг натижасида 1-гуруҳ ногирони Шўҳрат Хидировга туман «Маҳалла» хайрия жамоат фонди ва «Саховат ва кўмак» жамғармаси ҳисобидан 7 млн. 800 минг сўм маблағ ажратилиб, хонадонининг том қисми янги шиферлар билан таъмирлаб берилди.

Адина АБДУХАЛИКОВА

Ибрат олинг

Қадим-қадим замонда уч нафар паҳлавоннинг қайси бири тарбия беришда илгор эканини аниқламоқчи бўлишибди. Бунинг учун учаларига ҳам бир хил шарт қўйилибди: биттадан шогирд ўз устозига тош отиб, бу санъатни қанчалар ўзлаштирганини намоён этиши керак экан. Шартни биринчи паҳлавон шогирди бошлабди, у отган тошга устози эпчиллик билан чап берибди. Иккинчи паҳлавон эса шогирди отган тошларни усталик билан шогирдига қайтариб ҳаммининг эътиборини тортибди. Ниҳоят навбат учинчи паҳлавонга келибди. Аммо негадир унинг шогирди ҳар қанча мажбурлашмасин, устозига тош отишдан бош тортибди. Ҳакамлар узок ўйлашиб, учинчи устоз-шогирднинг голиб деб топишибди. Бундан қолган икки паҳлавон норози бўлибди:

– Ахир, у тош отиш санъатини кўрсатиб бермади-ку!
– Тўғри, – дейишибди ҳакамлар. – Лекин паҳлавон ўз шогирдини устозига тош отмайдиган қилиб тарбиялаганини кўрдик...

Энг қуйи бўғинларда

● Халқ депутатлари Тахиятош тумани Кенгашидаги партия гуруҳи аъзолари 11 та хонадонни «маҳаллабай» тарзида ўрганиб, «Аёллар дафтари»га киритилган Фатима Таженовага 1 млн. сўм миқдорда моддий ёрдам кўрсатдилар.

● Халқ депутатлари Чимбой тумани Кенгаши депутати Есназар Мадреймов эса «Ёшлар дафтари»га киритилган Султанбек Калбаевга автомобилларга техник хизмат кўрсатиш шаҳобчасини очиш учун Агробанк туман филиалидан 30 млн. сўм имтиёзли кредит ажратилишида амалий ёрдам берди.

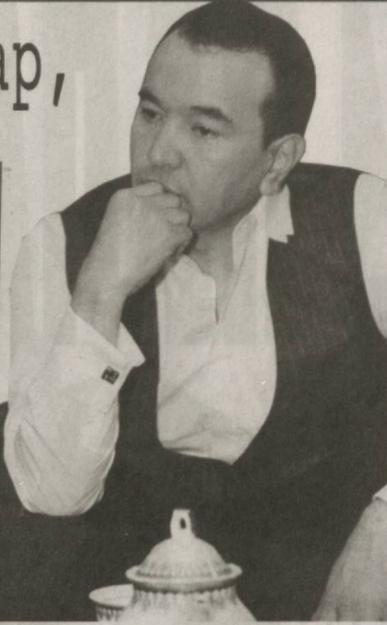
● Шуманай тумани «Сарманбайкўл» овулида истиқомат қилаётган Г.Султамуратова анчадан бери ишсиз эди. Яқинда Халқ депутатлари туман Кенгаши депутати М.Байдуллаеванин мурожаати асосида 4-сектор раҳбари З.Қодиров Г.Султамуратовга 12-сонли умумтаълим мактабида ошхона фаолиятини йўлга қўйиш учун хона ажратиб берди.

Шахноза МАМАТАЛИЕВА

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАДАНИЯТ ВАЗИРИ ОЗОДБЕК НАЗАРБЕКОВ ДИҚҚАТИГА!

Кўза синишини кутаётган мутасаддилар,

ЎЙСОНИМ

Боғча болаларининг сифатли таълим олишига қаратилган меморандум имзоланди

Ўтган йилнинг декабрь ойида Хоразмнинг Хивасида жойлашган Тош ҳовли саройининг девори ўзбошимчилик билан бузилгани ижтимоий тармоқларда кенг муҳокама қилинган сабаб бўлган эди.

Маданият вазирлиги ҳузуридаги Маданий мерос департаменти эса 2020 йилнинг 10 декабрь куни мақола юзасидан ўрганишлар олиб борилганини, Тош ҳовли саройининг шарқий томонидаги деворнинг бузилишига сабаб – буюртмачи ташкилот – «Ичан-Қалъа» давлат музей-қўриқхонаси бўлиб, «Сургут нефть строй» пудратчи хусусий корхонаси томонидан 8 декабрь куни деворнинг тепа қисми бузилганини маълум қилганди.

«Ичан-Қалъа» давлат музей-қўриқхонасида ҳар қандай таъмирлаш-тиклаш ишлари Департамент қошидаги Илмий-эксперт кенгаши хулосаси асосида бажарилиши ва ЮНЕСКО билан келиши зарурлиги белгилаб қўйилган, – дейилган мазкур баёнотда. – Аммо лойиҳа Илмий-эксперт кенгашига киритилмаган ва саройда лойиҳасиз таъмирлаш-тиклаш ишлари олиб борилган. Ҳозирда департамент ушбу саройда таъмирлаш-тиклаш ишларини тўхтати ва ҳуқуқ-тартибот (аслида ҳуқуқ-тартибот) идораларига ҳужжат тайёрланмоқда, дейилганди муносабат сўнггида.

Мана, орадан уч ойдан кўпроқ вақт ўтди. 3-4 кун ижтимоий тармоқларни «портлатган» ушбу ҳодиса тезда одамларнинг эсидан чиқди ва Тош ҳовлининг кейинги тақдирини нима бўлгани ҳам унутилди.

Ўтган ҳафта халқ депутатлари Хоразм вилояти Кенгашидаги Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партияси депутатларидан иборат Ишчи гуруҳи «Ичан-Қалъа» тарихий обидасида бўлиб, Тош ҳовли маданий мерос объектининг бугунги ҳолати билан яқиндан танишдилар.

Маълумки, Тош ҳовли саройи 1829-1839 йилларда Оллоқулихоннинг амри билан вазир Муҳаммад Яқуб меҳтар лойиҳаси асосида барпо этилган. Сарой Хивадаги иккинчи Арк, ҳукмдор – хоннинг қасри бўлган. Пишган ғиштдан қурилган обидани номи бинонинг ўзига хос тархи ва меъморий ечимидан келиб чиққан. Қадимда бинолар хом лой ва каркас (чўбин) ёғочдан

қурилгани учун уларнинг умри қисқа бўларди. Кейинчалик ғиштни хумбузларда пишириб, тошдан иморатлар қурила бошланган. Шунинг учун уларни бир-бирдан ажратиш учун номлар пайдо бўлиб, «Тош» сўзи кўп иморатларга қўйилган бўлган.

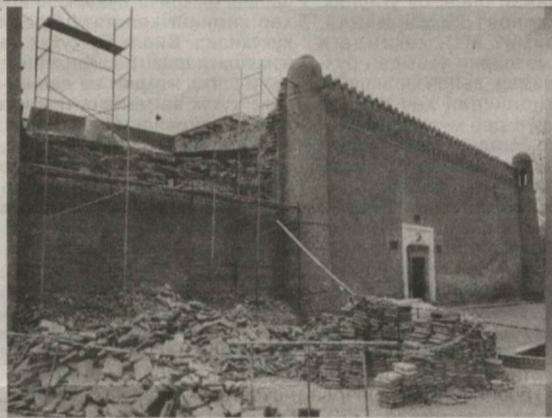
Сарой учта катта ва бешта кичик ҳовли, икки қаватли айвон ва хоналардан иборат бўлиб, дастлаб ҳарам, сўнгра меҳмонхона, кейинчалик арзхона ҳовлилари битказилган. Ҳарамда хоннинг оиласи яшаган бўлса, меҳмонхона хориждан келган элчи, туркман сардори ва қорақалпоқ бийлари каби улуг меҳмонларга хизмат қилган. Арзхонада фуқаронинг арзи-доди эшитилиб, чет эллик элчилар ҳам расман шу ерда қабул қилинган.

Партия Хоразм вилояти кенгаши раиси Ражаббой Рўзметовнинг таъкидлашича, ҳуртимизнинг ҳар бир ҳудудида қад ростлаб турган турли даврларга оид тарихий обида ва зиёратгоҳлар халқимизда миллий ўзликни англаш туйғусини ўстиришдан ташқари, иқтисодийнинг истиқболли соҳаси бўлган туризмни ривожлантиришда муҳим омил саналади.

Аммо Тош ҳовлида тегишли идоралар руҳсатисиз ўзбошимчилик билан олиб борилган таъмирлаш-тиклаш ишларини ҳеч нарса билан оқлаб бўлмайди. Албатта, бунда Маданият вазирлиги, вазирлик ҳузуридаги Маданий мерос департаменти бош айбдор, – деди Р.Рўзметов. – Мазкур идоралар мутасаддилари – нураб бораётган обидага жилла курси бир бор келиб, ўз вақтида тегишли чоралар кўришганида, ушбу нохуш воқеа балки юз бермаган бўларди.

Дарҳақиқат, мутасадди ташкилотлар бу ердаги ҳақиқий аҳволдан эртарақ огоҳ бўлишганида эди, бундай бўлмасди, – дейди музей илмий ходими, тарих фанлари номзоди Комилжон Худойберганов. – Мутасаддиларнинг ҳеч биридан дарак бўлмаганда, анчадан бери аячли аҳволда турган ҳовлининг девори бошимизга қулаб тушмасин, деб ўз билганимизча қурилиш-тиклаш ишларини олиб бордик. Албатта, бу нотўғри бўлди. Аммо бундан бошқа иложимиз ҳам йўқ эди-да...

Аслида, бу каби ноёб обидаларни таъмирлаш учун қурувчи, реставратор, археолог, кадастр ва албатта

Партия Хоразм вилояти кенгаши раиси Ражаббой Рўзметовнинг таъкидлашича, ҳуртимизнинг ҳар бир ҳудудида қад ростлаб турган турли даврларга оид тарихий обида ва зиёратгоҳлар халқимизда миллий ўзликни англаш туйғусини ўстиришдан ташқари, иқтисодийнинг истиқболли соҳаси бўлган туризмни ривожлантиришда муҳим омил саналади.

тарихчилардан иборат Реставрация қилиш илмий кенгаши ташкил этилиши керак, – дейди К. Худойберганов. – Шунингдек, тупроқ ҳолати, намлик ва шўрланиш даражасини аниқ таҳлил қилиш учун лаборатория ҳам сув ва ҳаводек зарур. Шу ўринда айнан мана шу соҳа мутахассислиги бўйича таълим олаётган ёшларни ҳам бундай обидаларга кўпроқ жалб қилиш керак. Чунки аксарият ёшларимиз бу соҳага кам эътибор қаратишмоқда. Ишимизни давом эттирадиган ёш мутахассислар эса афсуски, жуда кам.

Ишчи гуруҳи Тош ҳовли саройи музейининг илмий ходимлари билан суҳбатда бузилган девор номигагина тиклаб қўйилганини, бу қисм мазкур

тарихий мажмуанинг бошқа жойларидан мутлақо фарқ қилиб турганини, лўндасини айтганда, бинонинг қадимий аҳамиятига жиддий путур етганини аниқлашди.

Шу билан бирга, Тош ҳовлининг бугунги ҳолати жуда ачинарли экани, агар унга мутасаддилар эътибор қаратмаса, эрта-индин туддек тўқилиб, ер билан битта бўлиши мумкинлиги ҳам таъкидланди.

Музей ходимларининг айтишларича, ўтган йили ушбу деворни ўзбошимчилик билан бузганларга нисбатан ҳали ҳеч қандай ҳуқуқий чоралар ҳам қўлланилмаган. Бундан кўринадигани, Маданият вазирлиги ҳузуридаги Маданий мерос департаменти оғиз кўпиртириб жар солганидек, мазкур иш ҳуқуқ-тартибот идораларига оширилмаган. Шу ўринда яна бир қизиқ маълумот: 2019 йилнинг декабрь ойида ҳам Тош ҳовли деразаларидан бирига «Акфа» алюмин роми ўрнатилгани, жамоатчиликнинг кескин эътирозига сабаб бўлган эди. Шундан сўнг у олиб ташланди. Ушундан ҳам Маданият вазирлиги иш прокуратурага оширилишини хабар қилганини эслаш жоиз.

Аммо текширув ўтказилгани йўқми, бу ҳақида маълумот берилмаганди. Демак, тарих тақдорланаётганга ўхшайди... Илмий ходимлар, партия фаоллари ва журналистларга ушбу мажмуани реставрация қилиш учун АҚШдаги халқаро ташкилот 150 минг доллар маблағ ажратгани, аммо лойиҳа-смета ҳужжатларини тайёрлашга масъул бўлган Маданият вазирлиги бу ишни пайсалга солиб келаётгани оқибатида ушбу хайрли ишга ҳали ҳам қўл ўрнатилгани таъкидлашди. Яна шу нарса аён бўлдики, ўтган 3 ой мобайнида на Маданият вазирлиги, на Маданий мерос департаменти ходимлари бу ерда қораларини ҳам кўрсатишмаган.

Юқоридагилардан хулоса шуки, Маданият вазирлигининг айрим мутасаддилари тарихий обидалару тарихий мажмуаларга ниҳоятда юзаки қарамоқдалар. Улар ОАВ ва ижтимоий тармоқларда шов-шув кўтарилсагина, қуруққина баёнот билан жамоатчиликни тинчлантириб қўйишга устаси фаранглик қилишяпти.

Аммо кўза кунда эмас, кунда синишини унутмаслик керак...

Равшан МАҲМУДОВ, журналист

Ўзбекистон Республикаси Мактабгача таълим вазирлиги, БМТнинг болалар жағфармаси (ЮНИСЕФ) ҳамда Ахборот-педагогик технологиялар инновацион маркази ўртасида меморандум имзоланди.

Меморандумнинг асосий мақсади мактабгача ёшдаги болалар учун сифатли таълим олишининг узлуксиз фойдаланиш соҳасидаги саъй-ҳаракатларни бирлаштириш ва томонларнинг ҳамкорлигини мустаҳкамлашдир.

Ҳамкорлик доирасида куйидаги вазифаларни амалга оширишга келишиб олинди:

– «Learning Passport» (таълим паспорт) платформаси орқали ўқитувчилар, ота-оналар ва болалар учун юқори сифатли ўқув материалларига киришни таъминлаш;

– масофавий таълим материалларининг сифат мезонларини биргаликда ишлаб чиқиш;

– рақамли таълим мазмунини сифат мезонларига мувофиқлигини экспертизадан ўтказиш (маълумотномалар, курслар, video, audio ва бошқалар);

– таълим муҳити учун энг мос бўлган рақамли ўқув материалларини танлаш ва яратишда эксперт ёрдамини кўрсатиш;

– «Learning Passport» (таълим паспорт) платформасида сифат мезонларига жавоб берадиган ўқув материалларини жойлаштириш ва уларни ўқитувчилар, ота-оналар ва болалар ўртасида тарғиб қилиш;

– «Learning Passport» (таълим паспорт) платформаси орқали юқори сифатли контент ва материаллар билан таъминлаш орқали боланинг масофавий таълим олиш жараёнини бошқаришда ота-оналар учун ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш;

– «Learning Passport» (таълим паспорт) платформасида сифат мезонларига жавоб берадиган махсус таълим эҳтиёжларига эга бўлган болалар учун ўқув материалларини жойлаштириш ва уларни ўқитувчилар ва ота-оналар ўртасида тарғиб қилиш.

Моҳигул ҚОСИМОВА, ЎЗА

✓ Жараён

«КАШФИЁТ»ЧИЛАР ФАҚАТ ЭРКАКЛАР ЭМАС!

Инсоният тараққиётида ниҳоятда муҳим ўрин тутган ихтиро ва кашфиёт муаллифлари орасида аёллар ҳам кўпчиликини ташкил этади.

Масалан, автомобиль ойнасини артувчи мослама 1903 йилда Мэри Андерсон томонидан яратилган. Идиш ювадиган машинани эса 1886 йили Джозефина Кокрейн хоним кашф этган.

Яна бир қизиқ маълумот: бронезилетни 1965 йилда доктор Стефания Кволек, гўштли консерваларни 1873 йили Надежда Кожина, болалар тагликларини эса 1917 йили уй бекаси Марион Донован яратган.

Агар юқорида қайд этилган кашфиётлар «роли»га эътибор қаратсак, уларнинг деярли барчаси оила билан боғлиқ эканини кўрамиз. Илмда ҳам шундай. Аёлнинг фикри, «фан олами»га киритаётган янгиликлари ҳам асосан жамият устуни бўлган оила билан чамбарчас боғлиқ.

Миллионлаб оилалар жонига оро кирган памперс ҳам сезимли бошловчим Владимир Познер айтганидек, ўтган асрнинг энг муҳим ихтироси бўлган.

Юқорида илм ҳақида бежиз сўз очмадим. Зеро, бугунга келиб, жаҳонда илм-фандаги хотин-қизлар куни кенг нишонланаётганини алоҳида таъкидлаш жоиз.

Айни пайтда Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партияси аъзоларининг ҳам 600 нафардан зиёдини турли илмий даражаларга эга бўлган зиёлилар ташкил этмоқда. Уларнинг салмоқли қисми эса хотин-қизлардан иборат. Гавҳархоним Дурдиева (техника, архитектура бўйича фан доктори), Саодат Мухамедова (тилшунос), Лола Саидова (ҳуқуқшунос), Мукаррам Нур-

матова (фалсафа), Фируза Абдурахимова (маданият), Фароғат Мейлиева (техника), Гулнора Юсупалиева (соғлиқни сақлаш), Шаҳноза Халилова (психология), Юлдузхон Эргашева (тарих), Мунаввархон Ёқуббекова (филология) ва бошқалар...

Албатта, ушбу рўйхатни яна узоқ давом эттириш мумкин. Тез кунда партияимиз аъзоси бўлган, оlima аёлларнинг ТОП-50 талигини эъйборингизга ҳавола этамиз. Шунингдек, хотин-қизлар учун яна бир янги лойиҳа – «7 кун» интеллектуал лойиҳаси эълон қилинади.

Демак, кутинг! Яна ооооооооозгина!

Феруза МУҲАММЕДЖАНОВАнинг ФБ саҳифасидан олинди.

ҚУЎЙ ПАЛАТА ЖАТО ҚИЛДИ,

Танзила Норбоевани эса...

Мана бир ойнинг нари-берисида ОАВ, телекоммуникация ва интернет тармоқларида ахборот тарқатишни тартибга солиш масаласида амалдаги қонунчиликка ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги ташаббус аҳоли ўртасида, айниқса ижтимоий тармоқларда кенг муҳокама қилинди.

Кимдир ушбу ташаббусни қўллаб-қувватлаган бўлса, бошқа бир юртдошларимиз унга тиш-тирноқлари билан қарши чиқдилар. Албатта, бундай масалаларда ҳар кимнинг ўз қарши, хулосалари бўлгани яхши.

Мен ҳам аввалига Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партияси ва «Адолат» СДП вакиллари илгари сурган гоёга қарши чиқдим.

Аммо депутатлар томонидан киритилган таклифлар орасида журналист ёки блогернинг бирон-бир фуқарога тегишли бўлган шахсий маълумотларни унинг рухсатисиз эълон қилишини тақиқлаш ҳақидаги норма борлигини эшитиб, фикримдан қайтдим. Тўғрида, менинг, оиламнинг ёхуд фарзандларимга, уларнинг ҳаёти ёки оиласига алоқадор бўлган маълумотларни мenden, улар-

дан рухсат сўрамай, эълон қилинишини қандай тушуниш мумкин?

Маълумки, бирон-бир киши уйим ёки чўнтагимдан пулимни, қимматбаҳо буюмларимни сўрамай олса, бу ўғирлик, яъни жиноят ҳисобланади, шундайми? Мен ҳақимдаги маълумотларни ўзимдан рухсат сўрамай, эълон қилишнинг ҳам ўғирликдан ҳеч қандай фарқи йўқ, деб ҳисоблайман.

Аммо негадир Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари айрим юртдошларимизнинг талаб ва истакларидан келиб чиқиб, бир қанча нормалар қаторида ана шу нормани ҳам қонун лойиҳасидан чиқариб юборишибди. Буни нотўғри қарор деб ўйлайман. Олий Мажлис Сенатининг навбатдаги мажлисида Сенат раиси Танзила Норбоева ушбу қонун сўз эркинлиги ёки ахбор-

ротни тасарруф этишни бирор-бир тарзда чекловчи қонун сифатида талқин этилмаслиги кераклигини таъкидлаб, фақат сўз айтишда масъулият бўлиши лозим, дебдилар. У кишининг фикрича, сўз эркинлиги ҳар кимнинг конституциявий ҳуқуқидир. Бироқ бу ҳуқуқ ва эркинликлардан бошқаларнинг, яъни шахс, жамият ва давлатнинг ҳуқуқ ва манфаатларига қарши фойдаланмаслик керак.

– Қонунга бўйсунмаслик, оммавий тартибсизликлар уюштириш, одамларга нисбатан зўравонлик, шафқатсизлик қилиш жиноятми? Жиноят. Шундай экан, нега уларга давлат қилиш жиноят бўлмаслиги керак? – дейди Сенат раиси. – Ёки ёлгон ахборот тарқатиш. Афсуски, бугун одамлар орасида ёлгондан кўрқмаслик, янаям ачинарлиси рости ва ёлгонни фарқламамаслик, фарқлай олмас-

лик ёки фарқлашни хохламаслик оммалашмоқда. Ҳолбуки, инсоният тарихи ва маданиятининг ҳамма босқичларида, барча эътиқодларида ёлгон қораланган.

Танзила Норбоева шунингдек, ахборот маконида бўшлиқ бўлмаслиги, бўлар-бўлмас, ёлгон ахборотларнинг оммалашшига, қайсидир маънода, расмий, яъни ҳаққоний ахборотни тарқатишга масъул бўлганлар ҳам сабабчи эканини таъкидладилар.

Сенат раисининг ана шу фикрларига қўшиламан. Чиндан ҳам сўз, ёлгон ахборот тинч ва хотиржам яшашимизга ҳалақат бермаслиги керак. Аммо шунга қарамай, инсон ҳаётига доир маълумотларни унинг розилигисиз эълон қилиш тўғрисидаги норма қонун лойиҳасидан чиқариб ташлангани сабабини тушунмадим.

Назаримда, бу – ана шу қонунга киритилган энг керакли норма эди. Шу маънода ҳам ҳаддан зиёд «эҳтиёткорлик» қилган депутатлар жуда катта хатога йўл қўйишган. Ҳар қандай масалага жуда чуқур эътибор қаратишга одатланган Танзила Норбоевани ҳам бошқа сенаторлар айна масалада чалғитишган кўринади.

Бу ҳам ўзлари ташаббус қилиб, сўнгра қонун лойиҳасидан ўзлари энг керакли ҳисобланган нормани чиқариб ташлаган депутатларнинг хатосидир. Ишончим комилки, эртами, кечми биз бу нормага яна қайтаемиз.

Чунки ҳар қандай фуқаронинг фақат ўзигагина тегишли бўлган маълумотларнинг унинг рухсатисиз оммага тарқатилиши ёмон оқибатларга олиб келади.

М.ЭРГАШЕВА, тадбиркор

✓ Автоолам:

“Транспорт воситаларини мажбурий техник кўриқдан ўтказиш тартибини такомиллаштиришга доир қўшимча чоралар тўғрисида”ги Ҳукумат қарори қабул қилинди.

Қарор қатъий

Унга кўра, транспорт воситаларини Давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати бўлинимларида мажбурий техник кўриқдан ўтказишда ҳаракатланувчи мобил техник назорат линияларидан фойдаланиш тартиби жорий этиладиган бўлди.

1 сентябрдан бошлаб жисмоний шахсларга тегишли М1 тоифадаги автотранспортларни тадбиркорлар – юридик шахслар томонидан мажбурий техник кўриқдан ўтказишда ҳаракатланувчи мобил техник назорат линияларидан фойдаланилиши белгиланганини айтиш жоиз.

1 июлга қадар эса автотранспортларни мажбурий техник кўриқдан ўтказиш фаолиятини амалга оширувчи тадбиркорларга Давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизматининг “Техник кўриқ” автоматлаштирилган ахборот тизимига кириш имконияти яратилади.

Қарорда шунингдек, 1 сентябрдан хорижий давлатларга чиқадиган транспортлардан ташқари барча транспортларга техник кўриқдан ўтганлиги тўғрисидаги талонларни бериш амалиёти бекор қилиниши белгилаб қўйилди.

Фарҳод ЗАЙНИЕВ,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати

✓ Умид учқуни

... Улар Адлия вазирига

«ПОРА» беришмоқчи

Олий Мажлис Сенатининг XIII ялпи мажлисида Адлия вазир Русланбек Давлетов 2020 йилдаги ҳуқуқий тарғибот ишлари ҳақида ахборот берар экан, аҳолининг ҳуқуқий онгини оширувчи бирламчи омил ахборот эканини таъкидлади.

– Ахборот ҳар доим халқни юксакликка етаклаб, илмининг кенг тарқалишига туртки бўлган, – деди Русланбек Давлетов.

У ўз нутқида ахборотнинг арзон, тезкор ва мазмун-моҳиятининг муҳимлигини қайд этди.

– XV асрда босма дастгоҳнинг кашф этилиши Европада билим ва маърифатнинг тарқалишига таъсир қилган, – деди вазир. – Бунга ҳамма нарса қўлғиналарда бўлган, шунинг учун ҳам билимнинг тарқалиши қийин кечган, китоблар ҳам чоп этилмаган.

Илк бор Германияда босма дастгоҳнинг ишлаб чиқиши Европада маърифатнинг кенг ёйилишига олиб келган. Аммо ўша даврда кўпгина давлатлар ушбу иxtирога қаршилик қилганларини ҳам айтиш жоиз.

Масалан, Усмонийлар XIX асргача ҳам чоп этиш дастгоҳларини ўз худудларига киритишга йўл қўймаганлар. Бу эса ўша давлатларнинг ривожланишига салбий таъсир этган.

Адлия вазир ана шу фикрларни Ўзбекистондаги ҳолатга қиёслади.

– Ҳозир ўзимиздаги ҳолат

ҳам худди шундай. Биринчи йўналиш – интернет.

Тан олишимиз керак, интернет Ўзбекистонда қиммат. Интернет арзонлиги бўйича Хиндистон биринчи ўринда туради: 1 ГБ интернет 9 цент. Учинчи ўринни Қирғизистон эгаллаган: 2 минг сўм. Қозоғистон эса 1 ГБ интернетнинг 6 минг сўм экани билан дунё бўйича олтинчи ўринда турибди. Биз эса 16 минг сўмлик нарх билан 54-ўринни эгаллаганмиз.

Интернет тезлиги бўйича эса 128-ўриндамиз. Бизда 100 МБ видеороликни юклаб олиш учун 10 дақиқа вақт кетади. Яъни, бу жараёнда Ўзбекистонда ахборот тарқалиши ўз-ўзидан секинлашади. Бу биз хохлаётган маълумот одамларга етарли даражада етиб бормади, деганидир.

Аҳолининг интернет қамрови эса 51 фоиздан иборат, холос. Қозоғистонда эса аҳолининг интернет билан қамрови даражаси 80 фоизга етган.

Давлетов шунингдек, телевидение, радио ва электрон ОАВнинг етарли ривожланмаганига эътибор қаратди.

– Телевидение ва радио яқин келажақда барибир энг катта ахборот тарқатувчи мақомини сақлаб қолади, – деди у. – Бу бўйича ҳам ўзига хос муаммоларимиз бор. Чунки 34 млн. аҳолига 19 та марказий телеканал ва 14 та радиоканал тўғри келяпти. Уларнинг 25 фоизигина ахборот етказиш билан шугулланади, холос.

Қолганлари эса кўнгилочар кўрсатувлар намойиш этиш билан машғулдилар.

Қиёслаш учун шуни айтиш жоизки, АҚШда 8 мингдан ортиқ телеканал бор. Россияда 3 300 та, Буюк Британияда 1 000 дан ортиқ, Қозоғистонда 100 га яқин, Украинада эса 600 дан кўпроқ.

Шунинг учун ҳам кейинги тўрт йилда интернет нашрлар ва ижтимоий тармоқлар сони икки баробарга ошди. Ҳозир 630 та шундай нашримиз бор. Бу яхши, лекин дунёда кечаётган тенденцияларга нисбатан жуда паст.

Масалан, Россияда 19 минг, Украинада 12 мингдан ортиқ интернет нашрлари бор. Ёки аҳолиси биздан икки баробар кам бўлган Қозоғистонда 700 та интернет нашри фаолият олиб борапти.

Вазир аҳолининг ҳуқуқий саводхонлигини оширишдаги ахборотнинг муҳим омили сифатида босма ОАВ ва китобларни келтирди.

– 2016–2019 йилларда республикамизда чоп этилган китоб ва брошюралар бирлиги 600 тага, умумий тиражи эса 7 млн. нусхага камайган. Газета ва журналларнинг йиллик тиражи эса қарийб 2 бараварга қисқарган.

Яъни, юртимизда босма адабиётлар бозори кичрайпти, инвестицион жозибадорлиги пасайиб, ахборот алмашиш секинлашяпти. Бу ана шу бозорни йўқотаётганимизни аңлатади.

Вазир 2019–2021 йилларда бирорта янги нодавлат нашриёти очилганини, 5 та

давлат нашриёти фаолияти тугатилиб, 14 та нашриёт ўз фаолиятини тугатишни режалаштирилаётганига ҳам эътибор қаратди.

Русланбек Давлетов юқоридаги мисоллар асосида ахборот тарқалишига нисбатан ёндашувни ўзгартириш лозимлигини таъкидлади.

– Агар ахборот тарқатишни янги ёндашувлар асосида амалга оширмасак, бу жараёнлар аҳолининг ҳуқуқий онгига ҳам таъсир қилади, энг ёмони бу тескари эффект беради, – деди у.

Шу ўринда вазирнинг нутқида истеъмолат саватчасида ҳам ахборотга бўлган эътиборга олиниши лозимлигига ургу берилганини таъкидлаш жоиз. Айни ана шу таклиф минг-минглаб ҳамкасбларимиз, айниқса босма нашрларда фаолият олиб бораётган журналистлар эътиборини тортди, дейиш мумкин. Шундан кейин ижтимоий тармоқларда босма нашрлар вакилларининг миннатдорликлари, ҳатто Русланбек Давлетовга ўзига хос совғалар юбориш таклифлари ҳам илгари сурилди. Чунки Адлия вазирининг кўпгина давлатларда истеъмолат саватчаси ичида ахборот олиш харажатлари ҳам эътиборга олиниши ҳақидаги фикрлари иқтисодий инқироз даврини бошдан кечираётган газета-журналлар учун «умид учқуни» сифатида янгради, десак хато бўлмайди.

Алишер ҚОСИМОВ,
тайёрлади.

660 МИНГ ДОЗА COVID-19ГА ҚАРШИ COVISHIELD ВАКЦИНАСИ КЕЛТИРИЛМОҚДА

Ўзбекистон Республикаси Санитария-эпидемиологик осойишталик ва жамоат саломатлиги хизматида Хиндистон давлатидан COVAX дастури орқали умумий нархи 1 миллион 980 минг долларлик 660 минг доза COVID-19га қарши COVISHIELD вакцинаси юборилмоқда.

ЮНИСЕФ ташкилоти томонидан мурувват ёрдами сифатида юборилаётган ушбу юк бугун – 16 мартдан 17 мартга ўтар кечаси соат 01–55 да (Тошкент вақти билан) Тошкент Халқаро аэропортига етиб келади.

Ушбу вакциналар билан республикамизда аҳолини коронавирусуга қарши эмлаш ишлари бошланади.

Моҳигул ҚОСИМОВА, ЎЗА

ROST24.UZNING TADBIR ROSTI MI?

Ўтган ҳафта Rost24.uz веб сайтыда «Ҳеч қачон ишламаган қонун...» сарлавҳаси остида долзарб мавзуда мақола эълон қилинди. Унда ёшлар келажагига таҳдид сифатида баҳоланаётган алкоголь ва тамаки маҳсулотларининг зарари ва бу борадаги қонунлар ишламаётганига муносабат билдирилди.

Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти маълумотларига кўра, ҳар йили дунё миқёсида 3,3 миллион фуқаро алкоголь таъсирида ҳаётдан кўз юммоқда. Энг ёмони, бу жами ўлим ҳолатларининг 5,3 фоизини ташкил этапти. Касаллик ва жароҳатланишларнинг 5,1 фоизи ҳам айнан алкоголь билан боғлиқ бўлиб, 20-39 ёшдаги одамлар ўртасида қайд этилган ўлим ҳолатининг ўртача 13,5 фоизи алкоголь тўғрисида бўлиб қолмоқда.

Тамаки кашандалари ўртасида қайд этилаётган ўлим даражаси эса 8 миллион кишига тўғри келяпти. Уларнинг 7 миллиондан ортиғи тамаки истеъмолчиларига, 1,2 миллиондан кўпроғи эса иккиламчи тамаки ҳисобига тўғри келяпти.

Ўзбекистонда эса тамаки истеъмол қиладиган 3,5 млн. фуқаро бўлиб, уларнинг 1,75 миллиондан ортиғига бевақт ўлим хавф солиб тургани таъкидланяпти.

Бундан ташқари, кейинги йилларда Rost24.uz эътиборидан четда қолган яна бир янги хавф пайдо бўлдики, бу – тунунсиз тамаки маҳсулотлари, яъни никотинли снюслардир.

Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партияси, Соғлиқни сақлаш вазирлиги, ИБН Сино жамоат фонди ва Тошкент шаҳар Ички ишлар Бош бошқармаси Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси бошқармасининг 2019 йилдаги ҳамкорликдаги рейдлари давомида 110 нафар мактаб ўқувчиси чўнтагидан никотинли снюслар топилган. 2020 йилда 270, 2021 йилнинг икки ойи давомида эса 301 нафар ўқувчининг снюс истеъмол қиладигани аниқланган. Шу ўринда юртимизда энг ёш кашандалар 5-синф ўқувчилари эканини таъкидлаш жоиз.

Му та х а с с и с л а р н и н г қ а й д э т и ш л а р и ч а,

ўсмирлик даври мия ривожланиши учун критик давр ҳисобланади, шунинг учун ҳам айна даврда мияга никотин таъсири кучли қарамликка, хотира, билим олиш қобилиятининг пасайиши ҳамда таҳликали неврозларга олиб келади. Маълумотларга кўра, никотиннинг бир марта қабул қилгандаги токсик дозаси чекмайдиган катта ёшдаги ўртача 4-8 мг. га тенг, болалар учун эса, бу доза ичга қабул қилинганда ҳатто ўлимга олиб келиши ҳам исботланган.

Ўрганишлар натижасидан кейин партиянинг Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги фракцияси Соғлиқни сақлаш вазирлиги ҳамда ИБН Сино жамоат фонди ҳамкорлигида Ўзбекистон Республикасининг «Алкоголь ва тамаки маҳсулотлари айланмасини тартибга солиш ҳамда истеъмол қилинишини чеклаш тўғрисида»ги Қонуни лойиҳаси янги таҳрирда ишлаб чиқилди.

Жорий йилнинг 3 март куни партия Марказий кенгашида ташкил этилган давра суҳбатида қонун лойиҳаси яна бир бор муҳокама қилинди. Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги фракцияси аъзолари, давлат ва нодавлат ташкилотлар, оммавий ахборот воситалари ходимлари ҳамда онлайн тарзда Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилининг Ўзбекистондаги ваколатхонаси вакиллари, Қозғистон ва россиялик экспертлар иштирок этган тадбирда тамаки маҳсулотларини сотиш, реклама қилиш, сотувини рағбатлантириш, хомийлик қилиш бўйича чекловчи чораларни янада кучайтириш, нос, тамакили ва никотинли тақиқлаш, жамоат жойлари ва жамоат транспортда тамакидан бутунлай ҳоли бўлган мухитни

яратиш, назорат қилувчи органларнинг ваколатларини белгилаш масалаларига оид фикрлар билдирилди.

Қайд этиш жоизки, қонун лойиҳасининг янги таҳририда алкоголь ва тамаки маҳсулотларини сотишга доир чекловлар 20 ёшдан 21 ёшга ўзгартирилмоқда. Шунингдек, алкоголь ва тамаки маҳсулотларини 21 ёшга тўлмаган шахсларга, 21 ёшга тўлмаган шахслар

жойларда уларни 21 ёшга тўлмаган шахсларга сотишга йўл қўйилмаслиги ҳақидаги оғоҳлантирувчи ёзув ёки белги ёхуд алкоголь ва тамаки маҳсулотларининг инсон соғлиғига салбий таъсири тўғрисидаги тиббий оғоҳлантириш жойлаштирилган бўлиши кераклиги белгилаб қўйилляпти.

Яна бир гап. Лойиҳада амалдаги қонунда назарда тутилмаган, аммо ёшлар ўртасида урфга айлана-

Ўзбекистонда эса тамаки истеъмол қиладиган 3,5 млн. фуқаро бўлиб, уларнинг 1,75 миллиондан ортиғига бевақт ўлим хавф солиб тургани таъкидланяпти.

томонидан, савдо автоматлари орқали, электрон тижорат шаклида, етказиб бериш ва тарқатиш йўли билан, масофавий усулда, шу жумладан, ҳар қандай етказиб бериш йўли билан, савдо объекти бўлмаган жойларда, болалар ўйинчоқлари, конфетлар ёки болалар учун мўлжалланган бошқа товарларга қўшиб сотиш тақиқланмоқда.

Шунингдек, тамаки маҳсулотининг ўзига хос ҳиди, таъми ва жозибдорлигини оширадиган элементлар қўшиш ҳам тақиқланяпти. Шу ўринда ҳар бир сотувчи кўриниши йигирма бир ёшдан кичик бўлган харидордан унинг шахси ва ёшини тасдиқловчи ҳужжатни талаб қилиши, ҳужжат мавжуд бўлмаган тақдирда алкоголь ва тамаки маҳсулотларини сотишни рад этиши шартлиги ҳам белгиланмоқда.

Қонун лойиҳасида, шунингдек, алкоголь ва тамаки маҳсулотлари реализация қилинадиган

ётган, уларнинг соғлиғига жиддий хавф туғдирувчи никотинли снюслар ҳам тамаки маҳсулотлари қаторига киритилганини айтиш жоиз.

Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партияси айна пайтда янги талаб ва қоидалардан жамоатчиликни доимо хабардор қилиш учун барча турдаги оммавий ахборот воситалари билан ҳамкорликка тайёр. Аммо шу билан бирга айрим журналист ва ОАВ, вакилларидан депутатлар ишидан бевосита хабардор бўлмаган ҳолда уларни асоссиз ёритишдан тийилишга қақриб қоламиз. Зеро, бўш қўл баробар бўлмаганидек, барча депутатлар ҳам ўз вазифаларига лоқайд эмаслар.

Дониёр ТОШБОЕВ,
Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партияси Марказий кенгаши бўлими бошлиғи

Чустда «Ёшлар дафтари» ва «Аёллар дафтари»га кирган фуқароларга эътибор қаратилди

Аҳолига давлат хизматлари кўрсатишнинг миллий тизими ҳар жиҳатдан тақомиллашиб бормоқда.

Ўтган даврда мазкур йўналишда амалга оширилган изчил ислохотлар, жойлардаги давлат хизматлари марказларида яратилган қулай шароитлар эндиликда жисмоний ва юридик шахсларга тез, сифатли, энг муҳими, шафқатли хизмат кўрсатишни тўлақонли таъминламоқда. Давлат хизматлари нафақат марказнинг ўзидан, балки жойларга чиққан ҳолда сайёр ва экспресс тарзда ҳам кўрсатилиши йўлга қўйилди.

Ана шундай тадбирлардан бири – Наманган вилоятининг Чуст туманидаги Мавлоно Лутфуллоҳ номидаги маданият ва истироҳат боғида бўлиб ўтди. Давлат хизматлари агентлиги сайлида Давлат хизматлари агентлиги вилоят бошқармаси, туман (шаҳар) давлат хизматлари марказлари ва туман ФХДЭ бўлими ходимлари иштирок этди.

Даставвал, Давлат хизматлари маркази ходимлари томонидан аҳоли ва тадбиркорлик субъектларига яратилган шароит ва қулайликлар ҳақида атрофлича маълумотлар берилди. Шундан сўнг, чуствликларга сайёр хизмат ва сайёр қабул тадбирлари ташкил этилди. Шу куннинг ўзида давлат хизматлари ва ФХДЭ соҳасига доир юзга яқин муурожаат қабул қилинган бўлса, «Ўзимиз келдик» акцияси доирасида 30 нафар фуқарога сайёр хизмат кўрсатилди.

Ойнура Салоҳиддинова қадастр паспортни шакллантиришда муаммоларга дуч келган, унинг муурожаати асосида ишини туман Давлат хизматлари маркази ходимлари ижобий ҳал этидиган бўлди. Шунингдек, беш нафар фуқаронинг мuddати ўтган туғилганлик ҳақидаги гувоҳнома расмийлаштириб берилди.

Сайл давомида фуқароларнинг ҳуқуқий билимлари ҳам синовдан ўтказилди. Унда, «Сиз давлат хизматлари ҳақида нималарни биласиз?» викторинасида соҳага доир савол-жавоблар ўтказилиб, тўғри жавоб берган иштирокчиларга эсдалик совғалари топширилди.

Ўтказилган оммавий сайлда иштирок этган фуқароларнинг қизиқишига сабаб бўлган танлов «Давлат хизматлари мен учун» расмлар танлови бўлди. Унда тумандаги ҳаваскор расмлар ўз тасаввурлари доирасида давлат хизматларини тасвирлаб берди.

Бундан ташқари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг Чуст туманидаги Халқ қабулхонаси, Бош вазирнинг Тадбиркорларнинг муурожаатларини кўриб чиқиш қабулхонаси, туман адлия бўлими, нотариус, «Мадад» ННТ, туман тижорат бақлари, қадастр, солиқ инспекцияси ва яна бир қатор соҳа мутасаддилари томонидан ҳудуд аҳолисини қийнаб келаётган муаммоларни ўрганиш ва уларни ҳал этиш чораларни кўриш мақсадида сайёр қабуллар ташкил этилди. Бунда асосий эътибор «Темир дафтар», «Аёллар дафтари» ва «Ёшлар дафтари»га киритилган эҳтиёжманд фуқароларнинг муаммоларини ҳал этишга қаратилди.

Туман аҳолисини маънавий дам олишига кўмаклашиш мақсадида маданият бўлими томонидан концерт дастури намойиш этилди. Эътиборли жиҳати, туман марказидан олис манзилда жойлашган Баймоқ кишлоғида иш бошлаган «Чуст Мақсудбек Текстиль» корхонасида фаолият олиб бораётган ходимларга сайёр хизмат кўрсатилганидир. Яқинда ўз фаолиятини бошлаган мазкур корпоратив корхонада ҳозирги кунда «Аёллар дафтари»га киритилган 130 нафар хотин-қиз иш билан таъминланган. Уларнинг вақти ва ортиқча сарф-харажатини тежаш мақсадида корхонага борган ҳолда сайёр хизмат кўрсатилди. Шу кун корхонада фаолият олиб бораётган ходимларнинг 30 нафари давлат хизматларидан фойдаланди.

Оммавийлик касб этган Давлат хизматлари агентлиги сайлида 200 нафардан ортиқ фуқаронинг муаммолари ўрганилган бўлса, «Ўзимиз келдик» акцияси доирасида юздан зиёд кишига сайёр давлат хизматлари кўрсатилди. Шунингдек, кам таъминланган, ижтимоий қўмакка муҳтож оилалар фарзандларига совғалар улашилди.

Оқилхон ДАДАБОВЕВ, ЎЗА

Муносабат

НИКИТА ЖОН, СИЗ ҚАЙСИ КУЛЬБАДАНСИЗ?

Ижтимоий тармоқларда Никита Макаренко отлик бир кимсанинг парламент қуйи палатаси депутаты Расул Кушербаевага қаратилган ҳақоратомуз маломатлари тарқалиб, жамоатчилик эътиборини тортиди. Гап шундаки, депутатнинг йўл ҳаракати қоидаларига амал қилмаган ҳайдовчиларни тасвирга олиб, пул ишлаётган шахслар ва бир жинслилар муносабатига йўл қўйиб бўлмаслиги ҳақидаги фикрлари Макаренкога қаттиқ «тегиб» кетган кўринади.

– Бебахт Олий Мажлисимизнинг ягона адекват депутати, дея тан олинган Расул Кушербаев йўл ҳаракати қоидаларини бузганлар ва инсонлар ҳаётини сақлаб қолиш тўғрисида хабар берганларни «сотқин» деб чиқиб, «қовун туширди», – деб ёзади Никитавой. – Ва, бир жинсли муносабатларнинг жинсий жавобгарликка тортилишини қатъиян қўллаб-қувватлаган ҳолда, негадир мутлақо бефойда бўлган 120-модданинг бекор қилиниши умумий ўлимга олиб келади, дея қарор қилади.

Очиғи, Макаренконинг иддаоларини ҳижжалаб ўқиб, муаллифининг бахт ва бахтсизлик ҳақидаги фалсафий қарашлари асосан 120-модда билан боғлиқ эмасмикан, деган фикрга бордим.

– Кўпчилик уни зиёли деб билар ва ҳурмат қилар эди. Аммо маълум бўлганидек, депутатни кишлоқдан пойтахтга олиб келиш мумкин экану, аммо кишлоқни депутатдан ажратиб бўлмас экан. Мамлакатимизда депутатнинг асл моҳияти пайдо бўлди – бу оддий «гопник», – деб ёзади Макаренко.

Никитавой ўз «позицияси»нинг қатъий ва барқарор эканини исботламоқ учун XV асрда қолиб

кетган хашаки ўхшатишларга муурожаат қилишдан ҳам тап тортмайди ва қўллаб-қувватлаётган фидойи депутатга айланган Расулбекни кишлоқдан олиб кишлоқига сола бошлайди.

Бу баднафсликнинг энг юқори нуқтаси эканини эса англашга ҳам ҳоли қолмаганидан яна 120-модданинг юрагига қанчалар оғриқли ниш урган садоларини ошкор эта бошлайди.

Аслида, Расул Кушербаев юқоридаги ҳолатларда ҳақиқий халқ вакили сифатида юртдошларимизнинг иродасини ифода этганини таъкидлаш жоиз. Жиноят кодексининг 120-моддасида белгиланган бесоқолбозлик учун жазо чорасининг бекор қилиниши миллатимизни чиндан ҳам ҳалокатга етаклайди. Лут қавмидан қолган ушбу иллатдан одамларимиз қаттиқ нафратланиб, уни кескин қоралайдилар ҳам.

Бироқ, Никитавой буларни била туриб, ҳақиқатдан кўз юмишда давом этаверади. Балки шунинг учун ҳам депутат эмас, балки оддий фуқаро сифатида ўз фикрини билдирган Кушербаевни куракда турмайдиган сўзлар билан ҳақорат қилиб, уни кишлоқдан

чиққан, китоб ўқимаган, «ўғрилар қадрияти»нинг тарафдори, қоровул ёки ҳайдовчидан чиққан депутат, деган маънода шахсиятини ерга уришига урингандир.

Очиғи, Никитажоннинг алмойи-жалмойи алжирашларидан асл мақсадини англаш ниҳоятда мушкул бўлгани учун ҳам ўзимизча тахмин қилдик: у зўр бериб, бир жинслиларни қўллаб-қувватлашга тиришаётган кўринади...

Макаренко депутатни бесоқолбозларга яқин бўлишдан кўриб, «қовун туширгани»ни таъкидлар экан, аслида бундан бизнинг бутун соғлом жамиятимиз «қўрқишини» ичида тан олса-да, асло сиртига чиқармайди.

Ҳамма қатори, биз ҳам Макаренконинг валдирашлари хотимасида мана бу жумлалар маъносига етдик: «Мен тушунарли депутат тилида гапиришга ҳаракат қиламан: Ака, сиз улғайдингиз, аммо энди муносиб одамлар билан бир кулбага кира олмайсиз».

Қизиқ, Никита қайси кулбани назарда тутди экан? «Муносиб» одамлар унинг талқини бўйича кимлар? Худо асрасин, ёмон хаёлларимиз сароб бўлсин-да, ишқилиб...

Умид АРСЛОНБЕКОВ

КЎП ГЎШТ ЕМАНГ!

Тубулар макони ердан кўра, кўпроқ ойни эслатар экан. Ҳақиқатан ҳам ушбу қабила Сахрои Кабирнинг қоқ марказидаги Тибести тоғи платосида, сувсиз ерда яшайдилар. Асосан куп-куруқ тошлардан иборат худудда ҳатто қум ҳам йўқ. Айтишларича, қумни сахронинг қизиган шамоли учириб кетаркан.

Қайд этиш жоизки, ҳалигича кам ўрганилган ушбу қабила вакиллари организмнинг айрим хусусиятлари тиббиёт ходимлари ва этнографлар учун жумбоқ бўлиб қолмоқда. Маълумотлар тубуларнинг онкологик касалликлар билан энг кам оғрийдиган ва бардошлилиги билан ажралиб турадиган одамлар эканини кўрсатапти. Улар ҳақида: «Бир тубуга бир кунга битта зайтун етади. Нонуштага пўстлогги, тушликка эти, кечки овқатга эса данаги», деган гап ҳам юраркан.

Ростдан ҳам тубуларнинг таомнасига камтарлик бобида тенг келадиган бошқа таомна бўлмаса керак. Эрталаб улар илдиз ва ўтлардан тайёрланган қайнатма ичишади,

тушликда маис ёғи ёки кокос қайласини тановул қилишади. Кечки овқат эса бир неча зайтундан иборат бўлади, холос. Шунинг учун ҳам уларнинг бардошлилиги доимо бошқаларни ҳайратга солар экан.

Тубулар энг узок умр кўрадиган одамлар ҳамдир. Гудаклар ўлими бўйича ҳам Африкада энг охириги ўринда айна шу қабила вакиллари туради, деса биров ишонмаслиги мумкин.

Аммо бу оддий ҳақиқат. Айтишларича, қабила аъзолари аксариятининг қариганларида ҳам тишлари бутун ва соғлом бўларкан. Аммо ҳалигича тиббиёт ходимлари бу ҳолга изоҳ бера олишмаяпти. Эҳтимол бу, тубуларнинг гўштин кам истеъмол қилишлари билан боғлиқдир...

Тубу қабиласининг ижтимоий тузилишида ҳам ўзига хосликлар бор. Бирон-бир масалани ҳал қилишда сўнги сўзни эркаклар айтсаларда, аёллар қабила ҳаётида жуда фаол қатнашадилар. Энг қизиги, улар агрессивликлари билан ажралиб турадилар. Уларнинг кўплари эса ёнларида «совуқ қурол» олиб юришади.

Қабиладаги оилавий муносабатлар ҳам ўзгача. Оилада эр бош ҳисобланса-да, озгина нифоқ чиқса, ёш аёл бемалол ота-онасиникига кетиши мумкин. Агар шундай ҳолат юз берса, эр хотинини қайтариш учун унинг ота-онасига анчагина қиммат совғалар бериши лозим бўлади.

Эр-хотиннинг ўзара суҳбатлашиши ҳам ўзига хос. Бундай пайтда эр-хотин бир-бирига тескари турганча гаплашаркан. Суҳбат тугагач, бир-бирларига кўз ҳам ташламай ўз ишларини давом эттираверадилар. Агар бир муддат кўришмай қолсалар, учрашганда биринчи бўлиб эр салом бераркан.

Тубуларда аёл хонадоннинг эгаси ва сақловчиси ҳисоблангани учун, фақат угина чодирни ўрнатиш ҳуқуқига эга. Унинг руҳсатисиз эса ҳеч ким чодирга кира олмас экан. Агар аёлнинг вазифаларига зайтун мевалари ва дон-дун йиғиш, эчкиларни соғиш, егулик тайёрлаш кирса, туяларни соғиш билан эркаклар шугулланаркан. Уларнинг вазифаларига чорвага қараш, уни яйловдан-яйловга ҳайдаб ўтиш, шунингдек, савдо-сотик киради. Эркаклар хотин ва

болаларига кийим ҳам тикишар экан.

Тубуларнинг Сахрои Кабирда энг яхши туз етказиб берувчилар эканини ҳам таъкидлаш жоиз. Тўғри, туз билан савдо қилувчи бошқа қабилалар ҳам бор, лекин уларнинг ҳеч бири сахронинг ўта оғир шароитларида туз топиб, уни харидорларга етказиб беришда тубуларга тенглаша олмас эканлар.

Тубуларда яна бир қизиқ анъана ва маросим бор. Масалан, тўй.

Йигитга бирорта қиз ёқиб қолса, аввал у қизнинг биронта тақинчоғини ўғирлаши керак бўлади. Бу билан у қизга уйланмоқчи эканини билдиради. Кейин эса у қиз ва унинг ота-онасига совғалар келтириши шарт. Шундан кейин қалин борасида музокаралар бошланади. Қалинни тўлаш ёки ишлаб бериш ҳам (хизмат) мумкин. Шу сабабли тубуларда икки ёшнинг унашувидан тўйга қадар икки йилча вақт ўтади. Йигитлар 18-20, қизлар эса 15 ёшда турмуш қурадилар. Қалин эса никоҳни мустаҳкамлаш воситаси саналади. Агар ёшларнинг ҳаёти изга тушиб кетмаса, барча совғалар кўёга қайтарилади.

Тубуларнинг тўйи етти кун давом этиб, унда бутун қишлоқ аҳли иштирок этади. Бу эса тўйнинг анчагина серчиқимлигидан далолат беради. Тўйдан кейин ҳам ёшлар дарҳол мустақил ҳаёт бошламайдилар, аксинча, яна бир йилча келиннинг ота-онасиникида яшади.

Тубулар мусулмон бўлганлари учун ҳам бир неча хотин олиш ҳуқуқига эгалар. Аммо эркаклар асосан ягона хотин билан яшаб ўтадилар. Бунинг қуйидаги сабаблари бор:

Биринчидан, никоҳ харажатлари жуда катта.

Иккинчидан, ўта жанговар бўлганликлари учун ҳам бир неча хотин бир том остида яшай олмайди, уларнинг ҳар бирига алоҳида уй қилиб бериш эса эрга жуда қимматга тушади.

Учинчидан, камдан-кам тубулар бир неча уй ва оилани таъминлай олади.

Шу ўринда тубуларнинг қариганларида ҳам тишлари бутун бўлишининг асосий сабаби, бу уларнинг бутунлай гўшт емасликларида экан.

@Tarix_Saboqlar

Самарқанд шаҳридаги Сиёб бозори яқинида Амир Темур жоме масжиди рўпарасида Сароймулхоним — Бибиҳоним мақбараси жойлашган.

XX асрда қайта дафн этилган малика

Мақбара XIV аср охирида Сароймулхоним томонидан қурилган мадрасанинг таркибий қисми сифатида, маликанинг онаси шарафига бунёд этилган.

Бибиҳоним мадрасасидан бизгача ҳеч нарса етиб келмаган. Бироқ унинг юқори қисмида жойлашган мақбара хануз қад кўтариб турибди. Ушбу мақбара ҳам Амир Темур мақбараси сингари икки қаватли — сағана ва зиёратхонадан иборат қилиб қурилган. Мақбаранинг икки қават эканлиги, яъни ертўла қисмида қабрлар борлигини 1875 йилгача ҳеч ким билмаган. Шу йили зилзила содир бўлиб сағананинг шифти қулаб тушади ва шундан сўнг бу ерда тобутлар борлиги маълум бўлиб, халқ орасида бу тобутлардан бири Бибиҳонимга тегишли эканлиги хусусида гап тарқалади.

Мақбарадаги қабрлар дастлаб 1875 йилда очилган. Иккинчи марта 1926 йилда бир гуруҳ ўғирлар томонидан очилади. Улар тобутларни титиб, мархумларнинг тақинчоқлари ва бошқа буюмларини ўғирлаган.

1941 йилда Амир Темур мақбарасидаги қабрлар билан бир вақтда Бибиҳоним мақбарасидаги қабрлар ҳам очилади. Натижада тобутлардан бири Бибиҳонимга тегишли деган тўхтамга келинади.

Самарқанд давлат музей-қўриқхонаси фондларида ушбу мавзуга алоқадор ҳужжатлар сақланади. Уларни ўрганиш давомида маълум бўлишича, тадқиқотлардан сўнг Сароймулхонимнинг мўмиёланган жасади Тошкент шаҳридаги ўша вақтдаги Шпилькова (ҳозирги Рақатбоши) кўчасида жойлашган ва 1937 йилда ташкил этилган хунармандчилик музейида топилган экан.

1946 йилда Самарқанд музейи директори Мамат Юсупов хунармандчилик музейида ташкил этилган кўрғазмага боради. Кўрғазма давомида музей директори унга намоиш этилаётган махсус қутига жойланган усти ойнали қопқоқ билан ёпилган Сароймулхонимнинг мўмиёланган жасадини кўрсатади. Шундан

сўнг М.Юсупов малика жасадини Самарқандга олиб келиш ва ўз жойига қайта дафн этиш учун Ўзбекистон министрлар совети хузуридаги маданий-оқартув муассасалари ишлари комитети (кейинчалик маданият вазирлиги)га мурожаат қилади.

Комитетнинг 1946 йил 14 сентябрдаги №1376-сонли буйруғи билан малика жасадини Самарқандга қайтариш ва Ўзбекистон Фанлар академияси тарих ва археология институтини археология сектори раҳбари В.Шишкин раҳбарлигида қайта ўз жойига дафн этишга рухсат берилади. Ушбу олим қабрларни очиб ишларига ҳам иштирок этган эди.

Малика жасади Мамат Юсупов томонидан махсус қутига жойланиб, тўртта ёлланма ишчи кўмагида Тошкент аэродромига олиб келинади. Бироқ ўша куни самолёт бўлмаганидан жасадини аэродром омборхонасида сақлашга мажбур бўлинади. Кейинги кун самолёт ёрдамида Самарқандга олиб келинади, аэродромдан музейгача музейнинг хизмат машинасида келтирилади.

Энди малика жасадини ўз жойига қайта дафн этиш ишлари қолган эди. Юқорида таъкидланганидек, бу жараҳатда Ўзбекистон министрлар совети хузуридаги маданий-оқартув муассасалари ишлари комитети буйруғига кўра В.Шишкин раҳбарлик қилиши керак эди. Бироқ В.Шишкин археологик экспедицияда бўлганлиги сабабли Самарқандга келиши чўзилиб кетади.

Шундан сўнг 1950 йил 10 июнь, шанба кунда Самарқанд вилоят архитектура ишлари бўлими, Самарқанд музейи, Ўзбекистон фанлар академиясининг Самарқанд бўлими, Давлат хавфсизлик министрлиги вакиллари билан иборат 20 дан ортиқ олим ва мутахассис иштирокида майит ўз жойига қайта дафн этилади.

Ҳозирда Бибиҳоним мақбараси музейга айланганлиги, Самарқанд давлат музей-қўриқхонаси тасарруфига олинган.

Маҳмудхон ЮНУСОВ,
Самарқанд давлат музей-қўриқхонаси бош муҳофиз

Унутманг, Обоното!

Африкадаги бир қабила ҳаётини ўрганишга борган антрополог олим қабила болаларига қизиқ бир ўйин таклиф қилибди.

У дарахт ёнига мева тўла саватни қўйиб, «Ичларингдан ким биринчи бўлиб дарахт ёнига етиб келса, манави меваларнинг ҳаммаси уники бўлади!» — деб эълон қилибди.

У чопишга рухсат бергач, болалар бир-бирларининг қўлларини маҳкам тутиб, биргаликда югура бошлашди.

Маррага етиб келгач эса меваларни биргаликда ея бошлашди.

Буни кўрган олим болалардан меваларни фақат бир киши, яъни голиб бола ейиш мумкин бўла туриб, нима учун уларни биргаликда ейишганини сўрабди.

Шунда болалар жўр бўлиб: «Обоното!» деб жавоб қайтаришибди.

Бу сўз уларнинг тилида «Мен борман, чунки биз бормиз!» — маъносини англатар экан...

Маълум бўлишича, болалар ёш бўлсалар-да, меҳр-оқибат нима эканини, бир киши бахтиёр бўлиб, қолганлар бахтсиз бўлса, бу бахтиёрлик татимаслигини яхши билишар экан...

«Бир марта яшаган, икки марта кўмилган»

1705 йили ирландиялик Маржори МакКолл исми аёл безгакка йулиқиб вафот этибди. Касаллик тарқалиб кетмасин, дея уни тезда кўмибдилар. Аёлнинг эри хотинининг бутун танаси, хусусан кўли шишиб кетгани учун уни бармоғидаги қимматбаҳо узуги билан кўмишга мажбур бўлибди. Бу эса жаноза кечасида иштирок этган ўғриллар эътиборини тортибди.

Уша куни тунда, ернинг ҳали юмшоқлигида ўғриллар аёлнинг қабрини қазиб, тобутни очибдилар. Аммо кутилмаганда галати воқеа юз берибди: узукни ечиб ополмаганлари учун улар бармоқни кесибга қарор қилишибди. Қон чиқиши биланоқ, қомага тушиб қолган Маржори бирдан бошини кўтариб, бақира бошлабди. Баъзи

ўғриллар ўша ернинг ўзида ҳушини йўқотган бўлса, бошқалари қочиб қолибдилар. Маржори эса бир амаллаб тобутдан чиқиб, уйи томон йўл олибди.

Ярим тун эшик тақиллаганда, Маржорининг эри Жон эшикни очиб, қонга бўялган оқ кийимдаги хотинини кўриб, ўша заҳоти юрак хуржидан вафот этибди. Энг қизиги, ярим тунда Жонни хотини бўшатган тобутда дафн этишибди.

Айтишларича, Маржори узок умр кўриб, қайта турмушга чиққан, ҳатто фарзанд ҳам кўрган экан. Йиллар ўтиб вафот этганида эса уни Ирландиядаги ўша Шенкил қабристонига дафн этишиб, қабри устига «Бир марта яшаган, икки марта кўмилган» деб ёзиб қўйишган, экан.

@Historicaluz

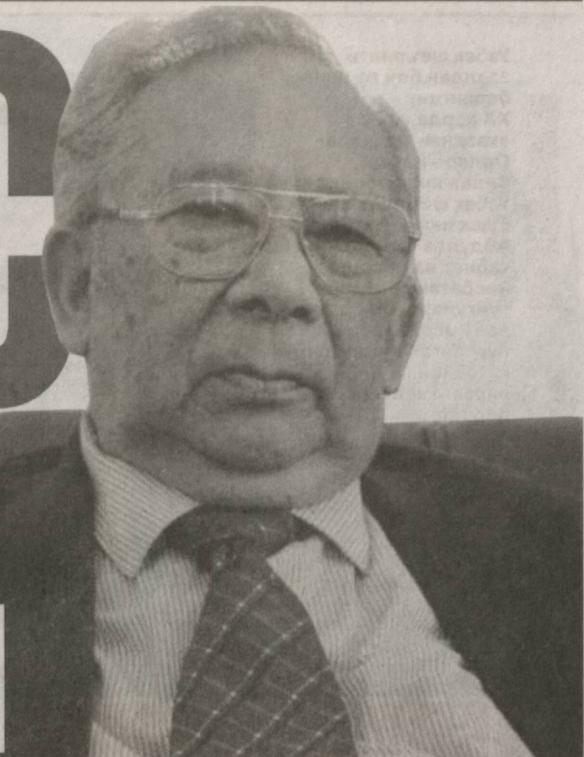
Кўрларнинг бозорида ойна сотма! Карларнинг орасида газал айтма! Мавлона Румий

Саҳифа материалларини Ш.Султонова тайёрлади.

МАЛАДЕС

Кўшма сўзлар

Тоҳир МАЛИК

Фельетон ёки ҳажв деб ўйламанг, мазкур баён ўзини Жулқунбойнинг ўртанча жияни деб ҳисобловчи, ёзғувчиликка ҳавасманд кўшим билан камининг чойхонадаги кундалик ғийбатларидан бир шингил холос.

Ҳой, болангдан айланай, ман на дейман-у кўбизим на дейди? Раҳматли отанг Абдумалик ака бунақа эмасди, мўмингина эди бечора. Ҳадеб нолийверасанми, номардгина! «Ёшлар унақа», дейсан — мингирлайсан, «қизлар бунақа», дейсан — войвойлайсан. Ҳамма даъволаринг бекор, ўзбекчасига айтганда «капейка». Ёшларимиз меравой, қизларимиз маладес — шундан бошқа гап йўқ! Айбнинг додахўжаси ўзингда. Кеча чойхонада Солиннинг носидан отиб олгандан кейин нима дединг? «Уятсиз қизлар калта юбка кийяпти», дедингми? Аслида қизлар эмас, ўзинг уятсизсан. Ёшинг олтишидан ошиб, сочингда битта ҳам қора топа қолмаган бўлса-ю, яна қизларнинг юбкасига тикиласанми, кўзгинанг тешилмагур! Бунақа юриш сенга эмас, бўйдоқ йигитларга аталганига ақлгинанг етмайди, галврар! Калта кўйлак кийган қизларни кўрмаган йигит никоҳ кечаси талвасага тушиб қолмасин, унғача кўзларни пишиб турсин, деган яхши ниятда сонларини кўрсатиб юришади.

Сен мингирласанг мингирлайвер, аммо мен маладес қизларимизга беш кетаман. Бизнинг қизлар ҳамма томондан маладес. Галвирда қайнатма шўрва пишириб берадиган қизларга қойил қолиш керакми ё йўқми? Шундай қизни келин қилган хонадон магазиндан туз сотиб олиш ташвишдан бутунлай қутулади-ю пешоналарининг шўрига бодринг тузлаб юраверади. Бозор иқтисоди деган замонда шунақа келинларнинг бозори чаққон бўлади. Узун кўйлак киядиган қизларнинг селига ўнта кўйлак учун камиде ўттиз қулоч мато сотиб оласанми? Калта кўйлакка бир қулоч олсанг, ўттизта кўйлакка еттиз қулоч! Агар битта шим олиб берсанг, пенсага чиққунича кияди. Қойил қолиш керак, тиззалари-ю думба томонлари шилиниб, титилиб кетгунича кияверади. Шим тор келиб қолмасин, деб қоматини пенсага чиққунича бир хилда сақлайди. Кенг кўйлак киядиганларни қара-чи, битта туққанидан кейин семириб,

эрининг кучоғига сиғмай қолади.

Ҳой довдир, сен билиб-билмай вайсайвермагин. Киндигини очиб қўйган бўлса нима қилибди? Бор экан-ки, кўз-кўз қилиб қўйибди, йўқ бўлса нимани кўрсатарди? Димоққинангга қурт тушгур, гапиришдан олдин ўйлаш керак. Маладес қизларимиз бир иш қиладиган бўлсалар, ўйлаб, фойдаси бўлсагина қиладилар. Сен киндикларини очиб юришларини гапираверсан, гапираверасан, «шамоллаб қолишади, бепушт бўлиб қолишади, фарзанд доғида ўтишади», деб хавотирланасан-а! Бу ёқда муҳимроқ масала турибди. Сен мендан «Нега киндикларини очиб юришади?» деб сўрагин, мен сабабини тушунтириб берай. Сўрадингми? Энди эшит: бола онанинг қорнида қандай овқатланади? Шу киндик орқалими? Ҳа, тузук, ҳеч бўлмаса шуни билар экансан. Маладес қизларимиз ҳам билишади. Нодон йигитлар эса билишмаса керак. Шулардан биттаси қизлардан «онанинг қорнида қандай тирикчилик қилгансан?» деб сўраб қолса, узун кўйлакки қиз бечора нима қилсин, кўчанинг ўртасида этагини кўтариб кўрсатсинми? Шу саволни қувёв бола тўй пайтида сўраб қолсами? Келинни кийинтирадиган янгалар шу нозик масалани ўйлашмапти. Келин бола тўйгача кўчада қандай юрган бўлса, тўйда ҳам киндигини очиб ўтириш шарт. Ақлли одам нозик саволга нозик имо билан жавоб қилиши керак.

Вой, дардингни олай! «Қизларнинг қўлоғига гап кирмайди» дейсанми? Худо маладес қизларнинг қўлоғини гап кириши учун яратганми? Қўйсанг-чи, бунақа тузсиз галвингдан кўнглим айнийдиган бўлиб қолибди. Маладес қизларнинг қўлоғи гап учун эмас, тилла-ю жавахир зиракларни кўз-кўз қилиб тақиб юриш учун яратилган. Сен мард бўлгин-у маладес қизларга тан бергин. Олдинги хотинларда фаросат етишмасди. Эри эриб кетиб икки-уч жуфт зирак олиб берса, бир ҳафта биттасини, иккинчи ҳафта бошқасини тақиб юради. Маладес қизларимиз қўлоқларининг уч-тўрт еридан тешириб олишди-ми? Бирданга тўрт жуфт зирак тақиб юришса ёмонми? Зираги беш жуфт бўлса, ота гўри чойхонами? Минг марта қойилман, бурунни тешиб,

тақиб юришибди-ку? Танти бўлсанг, олиб беравер, ўн жуфт тилла зиракка ҳам жой топишади. Лабга тақиб мумкин, бетга тақса ҳам бўлади. Яна тили ҳам бор. «Тилга зирак тақиб бўлмайди», дейсанми? Овқат ея олмайди-ми? Йигитлигингда от минган эдинг-ку? Ем беришдан олдин отнинг оғзидан сувлигини олиб кўярмидинг. Маладес қизлар ҳам тилларидан зиракларини олиб қўйиб, маишатларини қилаверадилар-да. Яна... айтсаммикин ё айтмасаммикин... Хуллас, бир-икки йилда маммаларини очиб юриш урф бўлса, ана унга ҳам балдоқ тақиб мумкин. Балдоқли мамма! Қари бўлсанг ҳам майли, бир тасаввур қилиб кўр-чи, элларинг жимирлашиб кетди-ми? Нима дединг, қайтар-чи? «Гап у қўлоғидан кириб, бу қўлоғидан чиқиб кетади» дейсанми? Ҳеч ундай эмас. Гап дегани маладес қизларнинг иккала қўлоғидан кириб оғзидан чиқади. Шунинг учун ҳам гапга чечан бўлиб кетишяпти-да. Сен билан мен ёшлигимизда қизларга гап отсақ нима бўларди, улар ўйлаб, ерга қарашарди, сен билан мен эсам кўкракни кериб тураверарди. Маладес қизларга гап отган йигитларга қарагин. Битта гапиради-ю мингта жавобдан гангиб, сичқонинг инини минг тангага ижарага олиб қочворади. Менга битта олим одам айтди, маладес қизларимиз тил хазинамизни ҳам бойитиб ташлашибди, Гап отган йигитларга қараб «Ў ҳариф, қўлоққа нега лағмон освотсан, духинг етадимми ўзи!» дейишларининг ўзиёқ бебаҳо экан. «Ҳариф»нинг ўрнига «қозёл», «тўнка» «чучмек»... дейишса, бойлик устига бойлик-да! Эртага биттаси ўша «қозёл»га, иккинчиси «чучмек»ка эрга тегса, у ёғини тўйдан кейин келишиб олаверинишади. Мана шунақа қизлар келин бўлганида гап гапирган қайнонасини иягидан илгакка осиб қўя қолади. Бу ҳам кони фойда! Келинига кам гапирадиган қайнонанинг умри узок бўлишини дўхтирлар айтишган. Хўп, битта даъвоингга қўшилиб: уларга гапириш керак, улар катталарнинг гапларини қўлоққа олишлари шарт. Лекин бунинг учун Худодан сўрашимиз зарур, маладес қизларимизнинг пешонасига ё бўшроқ бирон еригами яна битта қўлоқ ишлаб берсин.

Юзларига уя чаплашларини айтаясанми? Буни гапирмасанг ҳам бўларди. Бу ҳам

сиёсий, ҳам халқроқ масала. Фарангистондами ё Хитойдами ишлаб чиқарилаётган сифатсиз упалар-у лаббўёқларни бизнинг маладес қизлар сотиб олиб, чаплашмаса ким сотиб олади? У ёқдаги фабрикалар тўхтаб қолса, ишсиз кўпайса, бизга иснод эмасми? Уларнинг олдида уялиб қолмаслигимиз учун бўёқларни икки ҳисса кўпайтириб чаплаш керак. Нима дейсан? Ҳа... тўғри айтасан, шунақа чатоқ томони ҳам бор... Кечкурун афтидаги бўёқларни ювиб ташласа, арвоқбашарини кўрган эр қўрқувдан жинни бўлиб қолиши ҳам мумкин. Шунинг учун бўянадиган қиз-жувонларнинг юзларини ювишни тақиқлайдиган қонун қабул қилиш керак. Яна нима деясан? Қўй, энди бу ёғига ўтма. Эр жонивор хотинининг юзидан ўпмаса, ўпмабди. Озгина қийналади-ю, кейин кўниқиб кетади. Нима? Э, йўқ, «хотинни юзидан ўпмасин», деган қонун чиқариб бўлмайди. Орада шайтон бор, қонунни бузиб қўйса, эр балого қолади. Бу ихтиёрий масала!

Маладес қизларнинг чекишларига осилаверма, сен бола! Оврупода чекишга қарши кураш кучайиб, ҳамма чекишни ташлаётганда сигарет саноати нима қилсин? Тарозининг бир палласи бўшаса, иккинчи палласи босиб туради. Шунақа бўлгандан кейин чекадиган қизларга балли, деявергин.

Кўзларингга беш кетдим! Маладес қизларнинг билагида аждар суратини ҳам кўрибсанда, а? Ваққос ака поштини инига киргизвориб, урушдан қайтганида бармоқларидаги «Ваня» деган сўзни ҳам биринчи бўлиб ўзинг ўқиган эдинг. Билагига аждар суратини солишса, маладес қизларимизни айблама. Бутун дунё қизлари билаги-ю бошқа жойларига аждар суратини солиб юрганида, бизникилар қурбаканикини солдиришинми? Шу масалага келганда эсинг пастлиги сезилиб қолади. Ўйлаб қарагин: бир билагига аждар, иккинчисига бўғма илон суратини туширган қизни тўхташиб, гап отишга юраги бетлайдиган ўғил бола борми биз томонларда? Яна ўйлагин: келинсаломдан кейин маладес келинимиз кўлига супурги олганида билакларини очилиб, қайнонанинг кўзлари аждар суратига тушиб қолса... Супургини келинпошшанинг

кўлларида олиб, хизмат қилишни бошлаб юборганини қайнонанинг ўзи ҳам сезмай қолар? Билагидаги аждар ўт пуркаб турганда қайси эр хотинига бир нима дейишга журъат этади? Билакда аждар борми, демак, оилада қайнона-келин жанжали йўқ, эр-хотин машмашаси йўқ. Оиланинг хотиржамлиги учун яна нима керак? Менга қолса «Ҳамма хотинларнинг билагида аждар сурати бўлсин», деб қонун чиқариб қўядинг. Тўхта, сен ховлиққа, кампингнинг бужмайган билаги юзта аждарнинг суратини туширсанг ҳам, энди фойдаси йўқ. Вақт ўтган...

Иигит билан қизнинг кўпа-кундузи, ҳамманинг кўз олдида ачомлашиб юришларидан қашинг келди-ми? Қариганинга яхши билан ёмоннинг фарқига боролмай қолибсан. Қоронғида, пана-панада висир-висир қилиб ўтиргандан кўра, шундай юргани минг марта яхши-ку! Эҳтимол кўчада биронта таниши ё кўшниси кўриб қолар. Қувониб кетганидан қизнинг уйига сунючига югурар. «Қизингиз суксурдек йигитни бўйнидан боғлаб, кўчада ит етаклагандек етаклаб юрибди», деса отасининг қанчалик фахрлинишини ҳисобга олмайсанми?

Сочларини бўяшларини умуман тилга олма. Эрнинг шухрати нима билан ошди? Кўп хотин олиш билан. Кимнинг хотини кўп бўлса, ўшанинг чойхонадаги мартабаси ҳам баланд. Ҳозирги йигитлар битта хотинга қаноат қилишяптими? Унда обро, шон-шухрат нима бўлади? «Эрни эр қиладиган ҳам, ер қиладиган ҳам хотинми?» Эрга тегаётган қиз соч бўяшни ўрнига қўйса, бас, қувёв боланинг бахти чопибди, деявер. Бунақа хотин бир ҳафта давомида қол-қора сочда юрадимми? Иккинчи ҳафта қарасанг, бахти чолган эр сариқ сочли жонон билан кетяпти. Кейинги ойда қизил сочли. Ия, бу лочиннинг учта хотини бор экан, деб ўйлаб тан берасанми?

Сенинг бир англияликдан хабаринг йўқ. Агар болалигинг да жуғрофия ўқиган бўлсанг, ер юзида Африқа деган қитъа борлигини биларсан. Худо қора-қура бандаларининг ҳаммасини шу ёққа ташлаган. Осмондан ерга тушаётганида ярмидан кўпининг кийими булутларга илашиб қолгани учун ерга яланғоч тушиб, шундайлигича қолган. Оврупода

гўзаллар кўриги бўлишини эшитгандирсан. Уша Африкода яланғочларнинг дунё кўриги бўлди. Бизнинг маладес қизлардан иккитаси ҳам бориб қолган экан. Уларнинг юриш-туришини кўриб, яланғочларнинг ҳаммаси уятдан қочиб қолишибди. Бунга ҳам қойил эмасмисан? Ҳа, қариганинга ичи қора бир махлуққа айланибсан.

«Ўзинг ҳам қизларга кўп қарайдиган бўлиб қоляпсан», дедингми? Ҳа, қарайман-да. Лекин сенга ўхшаб суқланиб тикилмайман. Менинг қарашим — илмий қараш. Биласанми, Худо одамни тупроқдан яратган-а? Хотинларни-чи, нимадан яратган? Билмасанг, билиб ол: хотинларни эрларнинг чап қовурғасидан ясаган. Ишонмасанг, кўкрагингни очиб чап қовурғангни сана, битта кам бўлмаса башарамга тупур! Маладес қизларга қарашимнинг сабаби ҳам шунда: «Булларнинг қайси бири менинг қовурғамдан яралган экан?» деб қарайман. Худога шукур, буларнинг орасида менинг қовурғамдан яралгани йўқ. Воҳ! Бу галинг тентакона бўлди-ку! Қайтар-чи! «Бу қизлар одамнинг эмас, бирон уятсиз ёввойи махлуқнинг қовурғасидан бўлган» дедингми, а? Бу гални менга айтдинг, бошқа ерда лақиллаб юрма-я! Ёввойи махлуқлар устингдан Худога арз қилса, балого қоласан.

Кел, қўй, бугун иккала-миз ҳам жуда-а, айнаидик. Галдан қура, атрофга маза қилиб қарайлик, қўзларимиз завоқ олсин. Ана, анави қизни қуряпсанми... фақат киндигига қарама, гуноҳга ботасан. Нега кўзингни юмиб олдинг, дунёнинг лаҳзатини билмайдиган ғирт ақомат экансан-ку, а?

ЖУРЖ тоғамизнинг қангомаларига бир сўз қўйишга ҳам, ёнқи олиб ташлашга ҳам ҳаққимиз йўқ. Нима деган бўлсалар, қозғога беками-кўст тушди. Лаънат тошини отмоқликни истаган қизлар ЖУРЖ тоғамизни бораверишда ўнг томондаги чойхонанинг бир оёғи синган сўрсидан топадилар. Қангомага жиндеккина изоҳ лозимга ўхшаб қолди: Урсилардаги «Маладес» сўзи бизда «мард»ни англатади, ўзбекчасига «ўғил бола» ёки «эр йигит» дегани. Чойхонадаги қангомани айнан қозғога туширганимиз сабабли «маладес қиз»ни ҳам ўзича олавердик, деб имзо чекавердим.

Эълон

«SIRDARYO UNIVERSAL KIM OSHDI SAVDO SERVIS» МЧЖ

бошланғич баҳоси босқичма-босқич ошиб бориш тартибиде ўтказиладиган очик аукцион савдосига таклиф этади!

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2009 йил 31 декабрдаги 343-сонли ҳамда «Сирдарё ҳудудий электр тармоқлари корхонаси» АЖ кузатув кенгашининг 2020 йил 22 июндаги 9-сонли мажлис қарори ва «Сирдарё ҳудудий электр тармоқлари корхонаси» АЖнинг 2021 йил 11 мартдаги АХ-13/462 — сонли хатига асосан «Сирдарё ҳудудий электр тармоқлари корхонаси» АЖда сақланаётган, қуйидаги автомобилотранспорт воситалари аукцион савдосига қўйилмоқда:

1) Бошланғич баҳоси: 16 529 000 сўм, жорий ва мукаммал таъ-

мир талаб носоз ҳолдаги, 2003 й. и/ч, ГБА«DAMAS STD DAEWOO» СПГ, д/р 20 743 AAA бўлган автотранспорт.

2) Бошланғич баҳоси: 16 992 000 сўм, жорий ва мукаммал таъмир талаб носоз ҳолдаги, 2006 й. и/ч, ГБА«DAMAS DLX GM UZ» СПГ, д/р 20 916 AAA бўлган автотранспорт.

Аукцион савдоси 2021 йил 17 апрель кунини соат 11:00 дан бошлаб ўтказилади, сотилмаган тақдирда такрорий савдоси 2021 йилнинг 24 апрель ва 1, 8, 15 май кунлари соат 11:00 дан бошлаб ўтказилишини маълум қиламиз.

Ушбу автомобилотранспорт воси-

талари билан «Сирдарё ҳудудий электр тармоқлари корхонаси» АЖнинг ишончли вакиллари иштирокида бевосита жойига чиқиб танишиш мумкин. Аукцион савдосида иштирок этиш учун талабгорлардан аризаларни қабул қилиш расмий иш кунлари соат 10:00 дан 16:00 гача қабул қилинади (13:00 дан 14:00 гача тушлик вақти). Тўлов ва аризаларни қабул қилиш, эълон чоп этилган кундан бошлаб қабул қилинади, охириги мuddати: бир кун қолганда соат 16:00 дан тўхтатилади. Аукцион савдоларда қатнашиш учун талабгорлар «Савдо ташкилотчиси» билан тузиладиган гаров

келишувига асосан, мулкнинг бошланғич баҳосини 50 (эллик) фоиздан кам бўлмаган миқдорда гаров пулини ҳар бир мулк учун алоҳида автомобилотранспорт воситасининг номи, давлат белгилари кўрсатилган ҳолда ҳамда қўшимча кўрсатилган хизматлар учун энг кам ойлик иш ҳақининг икки баробари миқдориде тўловларни «SIRDARYO UNIVERSAL KIM OSHDI SAVDO SERVIS» МЧЖнинг, АТ «Узсаноатқурилиш» банк Сирдарё вилояти филиалидаги қуйидаги ҳисоб рақамига тўлашлари шарт:

Х/Р: 2020 8000 9004 0989 4001, МФО: 00 855, ИНН: 303 121 227.

Савдо голибига 10 банк иш кунини ичида сотувчи билан олди-сотди шартномаси тузиш мажбурияти юклатилади. Аукцион савдоси ўтказиладиган манзил: «Сирдарё ҳудудий электр тармоқлари корхонаси» АЖнинг мажлислар зали. Аризалар қабул қилинадиган манзил: Гулистон шаҳар, С.Саметов кўчаси, 4-уй. Телефон: (+998) 90-264-18-95, 91-505-11-16, Хизматлар лицензияланган: реестр тартиб рақами № 224, Гувоҳнома № 0224, 17 декабрь 2014 йилда берилган.

Ўзбек шеърини азалдан бой ва ранг-барангдир. XX асрда ушбу «хазина» Абдулла Орипов ижоди билан янада бойиди. Ўзбек шеърининг буюк намоёниси Абдулла Ориповнинг табиат ва инсонга нисбатан самимий туйғулари, бой ранг ва тимсолларга бурканган лирикаси китобхон қалбини ларзага келтиргани борган.

АБДУЛЛА ОРИПОВ ИЖОДИДА ВАТАН ТҲҲҲҲҲ

Шундай сиймолар борки, улар муайян халқнинг, маълум бир даврнинг бедор қалби ва руҳиятининг кўзгуси бўла олади.

Бир қараганда, анъанавий усулларда ижод қилган атоқли шоиримиз ўз даврида мулақо янгича шеърини оҳанглари кашф этдики, унинг истеъдод ва маҳорати қирралари, адабий-фалсафий қарашлари моҳиятини адабиёт-шунослигимиз ҳали-ҳануз тўлақонли ўргана олгани йўқ.

Абдулла Орипов ҳаёти ва ижодига нисбатан билдирилатган эътирофлар ўз-ўзидан пайдо бўлган йўқ, албатта.

Чуқур фалсафийлик, миллий руҳ, диний-ахлоқий мезонларга садоқат шоир шеърини асосларини ташкил этади. Адиб асарларининг мавзу, маъно доираси жуда кенг. Унинг ижодида Ватан, халқ тарихи ва тақдири тасвири, она юрти билан фахрлиниш туйғуси муҳим ўрин тутди. Унинг ижодида Ватанни, тугилиб ўсган эл-юртни эъозлаш, ўлкамизнинг гўзал, фусункор табиатини тасвирлаш, уни мадҳ этиш ҳам алоҳида ўрин эгаллайди.

Мен нечун севаман Ўзбекистонни,
 Тупроғинг кўзимга айлаб тўтиё.
 Нечун Ватан дея еру осмонни,
 Муқаддас атайман, атайман танҳо!
 мисралари билан бошланган "Мен нечун севаман, Ўзбекистонни?" шеърини юксак

маҳорат билан ифодаланган чинакам ватанпарварлик, киндик қони томган заминга садоқат туйғуларини кўраимиз. Асарда Ватан шунчаки кун кечириладиган маскан эмас, балки инсон бўлиб яшашимизнинг асосий шартини юксак пардаларда куйланган. Шоирнинг бирдан бир орзуси – она юртини озод ва хур кўриш бўлиб, бу гоё унинг барча шеърлари маъзига сингдирилган.

Абдулла Орипов қай мавзуга қўл урмасин, эзгулик билан ёвузликнинг азалий кураши, оламнинг меҳвари одаимийлик экани, ёмонлик қилиб ҳаргиз яхшилик топиб бўлмаслиги каби умуминсоний қадриятларни куйлайди.

Гина кудуратлар орқада қолсин,
 Янги яралгандай бу вужуд - бу тан.
 Севиб ва авайлаб бағрига олсин,
 Ҳар битта фарзандин шу она Ватан.

Абдулла Орипов она-юртимиз ва халқимизга, миллий қадриятларимизга меҳр ва садоқат туйғусини ҳам катта маҳорат билан тараннум этди.

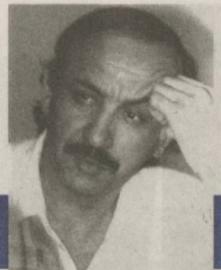
Мен ҳам яшайман ўз замонимда,
 Давримдан қайга ҳам тушардим йироқ.
 Ва леким билмадим, менинг қонимда,
 Қайси бир бобомнинг хислати кўпроқ.
 Айни жиҳат бугун мутаржимлик қаламини қўлга олган ёшларга жуда-жуда катта ибрат-дир. У "Биз, энг аввало, Пушкиннинг самими-

ятидан ибрат олмоғимиз лозим", деб бежиз ёзмаган эди. Бунга Пушкиндан ўғирилган куйидаги тўртлик ҳам мисол бўлиши мумкин: *Шундоқ экан бу дунё, шундоқ бўлур ҳамиша, Кўҳна бир ҳақиқатнинг дўкони ёпилмайти. Доно одам жуда кам, гарчи кўп илм пеша, Бисёрдир таниш-билиш, лекин дўст топилмайти.*

Афсуски, бугун ардоқли шоиримиз орамизда йўқ... Албатта, яқиндагина даврани тўлдириб юрган, ҳикматга бой шеърлари билан миллионлаб мухлислар қалбини қувонтирган шоир айни кунларда ҳаёт бўлганида қўтлуг 80 ёшни қарши олаётган бўларди. Аммо ягона таскин-тасалли шуки, Абдулла Орипов адабиёт аҳлига бой адабий мерос қолдирди. Ана шу мерос бор экан, Абдулла Орипов номи доимо тилга олинаваради.

Зеро, давлат раҳбарининг 2020 йил 2 декабрдаги "Ўзбекистон Қаҳрамони ва Халқ шоири Абдулла Орипов таваллудининг 80 йиллигини кенг нишонлаш тўғрисида"ги қарори асосида айни кунларда бутун мамлакатимиз бўйлаб кенг қанот ёйган шеърят байрами буюк шоир абадиятидан далолат бериб турибди.

Сардорбек ҚОСИМОВ,
Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси Андижон вилояти бўлими масъул ходими

Асқар
МАҲКАМ

Бугун яна ёлғизлигим дарёларга айтаман,
 Айтивериб шамолларни
 йиғлатаман бугун мен.
 Бугун ўтган кунларимнинг
 мазоридан қайтаман,
 Юрагимни авраб-алдабухлатаман бугун мен.

Мен кетаман...
 Бу тоғларнинг тилин сира билмадим,
 Улар мenden кулаверади чўққи бўлиб,
 тоғ бўлиб.
 Сирларимни ерда қолган
 оҳуларга сўйладим,
 Оҳулар ҳам оқиб кетди
 кўзларимдан ёш бўлиб...

***
 Кўнглим менинг истаган ёр йўқ,
 Руҳим менинг истаган ёр йўқ.

Мен қатлдан кўрқмасмен ҳаргиз
 Оғочлари баландроқ дор йўқ...

Ҳамма гуллар оёқ остида
 Ани асрай дегувчи хор йўқ.

Муҳаббат ҳам шаҳватдир асли
 Магар бунда парда йўқ, ор йўқ...

Биҳамдиллаҳ ўлим айиргай
 Қўшай дема ҳеч қўшмозор йўқ...

Тортиб бўлдиқ барини буткул
 Биз тортмаган гаму озор йўқ.

Сотиб олай десам бир ҳамдард
 Бухорода бундай бозор йўқ...

СЎЗ ЖОНИ

Бугун сўзлар Айюбдек ҳаста
 ё барчадан у ҳам тўйдими...
 Менга барглар шивирлар аста:
 «Энди биров шеър ўқийдими!...»
 Наҳот Сўздан қолмади нишон,
 гарчи улар бозорда лак-лак...
 Менга гуллар шивирлар гирён:
 «Бугун шеъринг кимга ҳам керак!...»
 Осмон ўша...
 Қадимий осмон...
 Юлдузлар ҳам ёнар тўкилмай...
 Одам бўлмас ҳеч ким, ҳеч қачон
 буюк Курён сўзин ўқимай!...
 Гарчи каждир чарх -
 бордир осмон,
 у айланар азал шу йўсин...
 Одам бўлмас ҳеч ким, ҳеч қачон
 Навоийнинг ўқимай сўзин!...
 Ер айлаиб турар ҳар қалай,
 қутарганча инсон зотини.
 Одам бўлмас ҳеч ким ўқимай,
 Мавлононинг Қулқилгани!...
 Ва Пайғамбар Раҳмат тоғида
 тингламоқда илоҳий ваҳий.
 Бутун олам аҳли оғзида
 «Иқро бисми Роббикал-лазии!»
 Қиёматга қадар шу хуллас
 ғов бўлолмас ҳеч ким йўлида.
 Сўз ўлмайди! Улдириб бўлмас!...
 Сўз жони ҳам Оллоҳ қўлида!...

***
 Ёд эт,
 Болғимни олиб кетган куз.
 Тунда ҳилол бўлиб қайтганда унсиз,
 Сен бу хазонлардан буриб кетма юз.
 Улар юлдуз бўлиб ёнғайлар, юлдуз!

Олис-олис кетган сўқир сўқмоқлар,
 Бир кун кулаб кетар дили дарёга.
 Ўша сўқмоқларда жим йўқолганлар,
 Дарё бўлиб қайтар ёруғ дунёга.

Бунда юлдузларга кўчган хазонлар,
 Фазоларда ёнган менинг бир жоним.
 Бошинга юлдузлар тўкилган онлар,
 Мени ёд эт пинҳон,
 Мени ёд эт жим...

***
 Оғир-оғир қуюлар туман,
 Оғир тоғлар чўккандай бўлар.
 Туман бўлиб ўтар кўнғилдан
 Туманлардан кечилган йўллар.

Реза-реза томчилар ташлаб,
 Соҳларингга сингар изғирин.
 Лабларингни тўймайди ялаб,
 Қилич каби яланғоч қуён...

Оғир-оғир қуюлар туман.

Ўқитувчи қаерда, қанча маош олади?

Люксембургда машаққатли касб эгалари бўлган ўқитувчиларга энг кўп ҳақ тўланар экан: йиллик ўртача даромад 68 120 АҚШ доллари. Швейцария 52 863 АҚШ доллари билан иккинчи, Германия эса 51 583 АҚШ доллари билан учинчи ўринни эгаллаган.

Кучли ўнтакли давлатлари Дания (45 908 доллар), АҚШ (42 255 доллар), Норвегия (40 814 доллар), Австралия (39 819 доллар) ва Канада (39 511 доллар) хисобланади.

Осиё қитъасида эса энг катта маош Японияда тўланади – йилига 28 101 доллар. Кейинги ўринда Жанубий Корея бўлиб, ўқитувчиларнинг йиллик маоши 26 910 долларни ташкил этади. МДХ давлатлари ҳақида маълумот берилмаган.

Албатта, ўқитувчиларга тўланадиган маош билан мамлакат ялпи ички маҳсулоти ҳажми ўртасида ўзаро боғлиқлик мавжуд. Масалан, Люксембургда киши бошига ялпи ички маҳсулот – 101 640 АҚШ долларидан тўғри келади. Швейцарияда 61 902 доллар бўлса, Германияда бу кўрсаткич – 47 092 доллардан иборат.

Лотин ёзувидаги алифбога ўзгартиш киритилдими?

«Лотин ёзувида асосланган ўзбек алифбосини жорий этиш тўғрисида»ги Қонунга ўзгартишлар киритиш ҳақида»ги қонун лойиҳаси жамоатчилик муҳокамасига кўйилди.

Унда лотин ёзувида асосланган 28 та ҳарф ва 1 та ҳарфлар бирикмасидан иборат ўзбек алифбосини жорий этиш кўзда тутиляпти.

Ҳарфларни қуйидагича ўзгартириш

таклиф қилинапти:

“Ғ, ғ” — “G, g”
 “Ҳ, ҳ” — “O, o”
 “Ш, ш” — “S, s”
 “Ч, ч” — “C, c”

Бу амалдаги лотин ёзувида асосланган ўзбек алифбосини янада мукамаллаштириши таъкидланмоқда. Муҳокама 31 мартга қадар давом этади.

7 минг оролдан иборат Япония тараққиётининг сири япон тарбиясида экан

1. Япония мактабларида ўқувчиларга бошланғич синфдан то олтинчи синфга қадар “Ахлоқ сари йўл” дастури асосида дарслар ўтилади. Бунда ўқувчиларга фақат ахлоқ ва ўзаро муомала маданияти ўргатилади.

2. Япон ўқувчиларидан биринчи синфдан учинчи синфга қадар имтиҳон олинмайди. Чунки бу давр мобайнида ўқувчиларга фақат тарбия берилади.

3. Японлар бой бўлишларига қарамай, ўз хонадонларига хизматкор ёлламайдилар.

4. Япон ўқувчилари мактабда ўз устозлари билан ҳар куни 25 дақиқа тозалик ишлари билан шуғулланишади.

5. Ўқувчилар ўзлари билан доимо тиш чўткаси олиб юрадилар ва овқатдан сўнг тишларини ювиш орқали

ўз соғлиқларига эътиборли бўлишга ўргатилади.

6. Мактаб мудирилари ўқувчиларни Япония келажиги, деб биладилар ва уларни ҳам маънан, ҳам жисмонан ҳимоя қилишни эътиқод сифатида қабул қилганлар.

7. Японияда фаррошлар “саломатлик муҳандислари” дея аталади ва улар 5000 дан 8000 долларгача маош олишади. Фаррошларни ишга қабул қилишда улардан ёзма ва оғзаки имтиҳон олинади.

8. Японияда энг қиммат нарса – вақт. Японлар нафақат дақиқаларга, балки сонияларга ҳам диққатли бўлишади. Масалан, поездларнинг вокзалларга етиб келиш вақтидаги кечикиши йиллик 7 сонияни ташкил этар экан.

Саҳифани ўрол ҲАЙИТБОЕВ тайёрлади.

ЎЗБЕКИСТОН
 «МILLIY
 UZBEKISTAN»
 ДЕМОКРАТИК
 ПАРТИЯСИНING
 ИЖТИМОЙ-СИЁСІЙ
 ГАЗЕТАСИ

ЖАМОАТЧИЛИК КЕНГАШИ:

Алишер ҚОДИРОВ – кенгаш раиси,

Акмал САИДОВ, Абдулазиз АККУЛОВ, Аброр ПЎЛАТОВ,
 Амридин БЕРДИМУРОДОВ, Бахтиёр САЙФУЛЛАЕВ,
 Илхом АБДУЛЛАЕВ, Минҳожиддин МИРЗО,
 Нодир МУХТОРОВ, Отабек ЖИЯНБОЕВ,
 Озодбек НАЗАРБЕКОВ, Ортикали ҚОЗОҚОВ,
 Феруза МУҲАМЕДЖАНОВА, Хуршид ДЎСТМУҲАММАД,
 Шерзодхон ҚУДРАТХЎЖАЕВ, Шавкат ШАРИПОВ,
 Шухратжон АХУНДЖАНОВ.

Бош муҳаррир:
 Миродил АБДУРАҲМОНОВ

ТАҲРИРИЯТ МАНЗИЛИ:

Тошкент шаҳри,
 Миробод тумани,
 Буюк Турон кўчаси,
 41-уй.
 Газета таҳририят
 компьютер
 марказида терилди
 ва саҳифаланди.

Муаллифлар фикри
 таҳририят нуктаи
 назаридан фарқ
 қилиши мумкин.

Таҳририятга келган хатлар доимий
 эътиборимизда бўлиб, улар
 муаллифларига қайтарилмайди.

Навбатчи муҳаррир:
 Равшан МАҲМУДОВ
 Навбатчи:
 Вилоятхон ШОДИЕВА
 Дизайн:
 Маъмуржон ҚУДРАТОВ

Электрон почта:
 mtiklanish@bk.ru / mtiklanish@mail.ru

ТЕЛЕФОНЛАР:
 Қабулхона (факс): (71) 232-12-03, +99897 755-10-11

Газета «SHARQ» нашриёти-мағбаа акциядорлик компаниясида
 chop этилди.
 Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй

2008 йил 29 октябрда Ўзбекистон Мағбуот ва ахборот
 агентлиги томонидан № 0223 рақами билан рўйхатдан ўтган.
 Газета ҳафтаининг чоршанба куни чиқади.

Алади – 3562.
 Газетанинг баҳоси келишилган нархда.
 Қоғоз бичими: 350x587. Ҳажми: 4 босма табоқ
 Буюртма – 316
 Босишга топшириш вақти 21.00.
 Топширилди 3:50

ISSN 2010-7714